Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 11 июль 1970 йил, шанба ◆ № 161 (14.627). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларини амалга оширамиз!

ИЮЛЬ — ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ДАВР

Июль — ҳосил тўплашда ҳал қилувчи ой. Бу ойда ғўза гуллаш ва мева тугиш палласига киради. Шунга кўра, унга яхши сув ва озуқа режими яратиш керак.

Ғўза учун сув ва озуқа етишмаган тақдирда, у ҳосил тугунчаларини, биринчи галда, энг қимматли сорт пахта берувчи гулларининг биринчи конусини тўкиб юборади. Ғўза сув билан, озуқа билан, таъминлаб турилса, культивация, қатор ораларини юмшатиш, тупроқни майин ҳолга келтириш, бегона ўтлардан тозалаш, далаларни қишлоқ хўжалик зараркунандаларидан асраш йўли билан ҳосил тугунчаларининг тўкилиши анча камаяди.

Экин июль ойида ва август ойининг биринчи ярмида қандай парвариш қилинса, ҳосил ҳам ана шунга боғлиқ бўлади.

Фан ва тажриба кўрсатишича, ғўза парваришини июль ойида шундай ташкил этиш керакки, токи биринчи августга қадар ҳар туп ғўзада камида 5-6 тадан кўсак бўлсин. 12-15 августга қадар кўсаклар сони 8-9 тага етказилсин, биринчи сентябрга қадар эса — ҳар туп ғўзада 10-12 та кўсак бўлишга эришилсин. Агар ҳар гектар майдонда 75 минг тупга яқин ғўза бўлганида, юқоридаги миқдорда кўсак бўлишга эришилгани яхши. Гектарларда ғўза туплари бундан сийракроқ бўлган тақдирда 15 августга қадар ҳар туп ғўзада камида 9-10 тадан кўсак, 1 сентябргача эса — камида 12-15 тадан кўсак бўлишига эришиш зарур.

Июль ойида ва августнинг биринчи ўн кунлигида шу миқдорда кўсаклар тўпланишига эришиш учун ҳар туп ғўзани меҳр билан парвариш қилиш, агрономия тадбирларини бир-бирига мослаб амалга ошириш, бунда ҳар бир даладаги ўсимликнинг аҳволини ҳисобга олиш керак.

1 июлга қадар республикамизда ўрта ҳисобда 49 процент майдонда ғўза гуллай бошлади, 46 процент майдонда шоналаган ва 4-5 процент майдонда ҳали ҳам шонага киргани йўқ. Айниқса Сирдарё, Фарғона Наманган областларида ва Қорақалпоғистон АССРда шонага кирмаган ғўзалар кўп. Фарғона, Андижон, Наманган, Сирдарё ва Самарқанд областларида чанқатиб қўйилган ғўзалар ҳам бор, Қорақалпоғистон АССР ҳамда Хоразм областида ҳалигача қадар биринчи суғориш ниҳоясига етказилгани йўқ. Сирдарё, Фарғона, Самарқанд, Бухоро ва бошқа областларнинг кўпгина далаларини бегона ўтлар босган.

Айрим хўжаликларда ғўза уч марта озиқлантирилгану, лекин бирон марта ҳам суғорилмаган. Озиқлантириш билан суғориш ўртасида узилишга йўл қўйилмоқда. Бунга айниқса июль ойида йўл қўйиб бўлмайди, чунки бу ҳол ҳосилни йўқотишга олиб келиши мумкин. Бу ва шу каби фактлар шуни кўрсатмоқдаки, бир қатор хўжаликларнинг раҳбарлари ғўза парваришини кўнгилдагидек уюштиришни ташкил эта олмай, айни вақтда юқори ҳосил олиш ва ҳосилнинг барвақт етилиб пишишини таъминлаш имкониятларини қўлдан бой бериб қўймоқдалар. Бунга йўл қўйиш мумкин эмас.

Июлда ва август ойининг биринчи ярмида ғўзани суғоришга алоҳида эътибор бериш керак. Суғориш эндек кечиктирилса ҳам ҳосил тугунчаларининг ёппасига тўкилиб кетишига олиб келиши мумкин. Айни вақтда сувдан маромида фойдаланиш зарур Шундай қилинмаса, бегона ўтлар кўпайиб ғўзалар ётиб қолади, вилтнинг тарқалишига имконият яратилади.

Ер ости сувлари чуқур жойлашган майдонларда июлда ва август ойининг бошларида 3-4 марта суғориш керак. Суғоришни тахминан 12-14 кундан сўнг ўтказиш лозим. Август ойининг охирида ана шундай майдонларда суғоришни ҳар 17-20 кундан кейин ўтказган маъқул. Бунда ғўзанинг сувга бўлган талаби ҳисобга олинмоғи лозим. Ер ости сувлари юза жойлашган майдонларда ғўзани июль ойида ва августнинг биринчи ярмида бўз тупроқли ерлардагига нисбатан анча кун оралатиб суғориш мақсадга мувофиқдир. Бироқ июлда ва август ойининг биринчи ярмида бундай ғўзаларни камида икки марта, баъзи жойларда уч марта суғориш зарур. Бунда суғориш нормаси кам бўлмаслиги шарт. Ана шундай майдонларда июль ойида ғўзани 18-20 кун, августда эса орадан 22-25 кун оралатиб суғориш керак бўлади.

Енгил қумли, тошлоқ тупроқли ерларда ғўзани тез-тез суғориб туриш, яъни 10-12 кундан кейин суғориш яхши самара беради. Бундай ерларда суғориш нормаси лойли ва оғир тупроқли ерлардагига нисбатан кам бўлмоғи керак. Ғўзани бостириб суғориш ва ҳаддан ташқари кўп суғориш ярамайди. Суғоришни кечаю кундуз ўтказиш, группа-группа усулида, ҳар бир литр сувдан максимал равишда фойдаланиб, ўтказиш талаб этилади.

Ғўза қалин ўсиб ғовлаб кетган участкаларда тупроқни ҳаддан ташқари кўп намлаш ярамайди.

Вилт билан касалланган далаларда ғўзани мутлақо чанқатиб қўймаслик, ҳаддан ташқари кўллатиб юбормаслик лозим. Акс ҳолда, касаллик кучайиб, ҳосилдорлик камайиб кетади Ана шундай далаларда суғоришни кечиктириб юбориш ҳосилга путур етказиши турган гап.

Колхоз ва совхозларнинг агрономлари ва гидротехниклари суғориш ва сувдан тўғри фойдаланиш устидан қаттиқ назорат ўрнатишлари зарур.

Ғўза қатор ораларини ишлаш тупроқни майин ва нам ҳолда сақлаш имкониятини беради. Шунга кўра, суғоришдан кейин орадан 3-5 кун ўтган, тупроқнинг етилишига қараб культивация ўтказиш мақсадга мувофиқдир. 15 июлдан культивацияни одатдагидек эгат олиб ўтказган маъқул. Бунда эгатларни қатор оралари бўйлаб тўппа-тўғри чуқур қилиб олиш, ҳосилни машинада теришга қулайлик яратиш талаб этилади. Бунда терим вақтида машиналар ҳам тебранмасдан юради.

Культивация пайтида культиваторнинг иш органлари тўла-тўкис бўлмоғи керак. Бегона ўт босмаган ва ғўзаси сийрак бўлган далаларда тупроқни майин қилувчи иш органлари ва ККО иш органларидан фойдаланилади. Четдаги иш органлари 6-8 сантиметр чуқурликка, ўртадагилари — 12-14 сантиметр чуқурликка ўрнатилади. Ишланадиган майдон қатор оралари 60 сантиметр бўлганида 30-35 сантиметр, қатор оралари 90 сантиметр бўлганида эса 60 сантиметр жойни қамраб олиши керак. Бегона ўт ҳаддан ташқари кўп босган ва ғўзаси паст ўсган майдонларда стрелкали иш органларидан фойдаланилади.

Культивация, эгат олиш, чеканка қилиш ва август ойида бошқа механизациялашган ишларни амалга ошириш пайтида трактор агрегатлари ғўзага зарар етказмаслиги ва ҳосил тугунчаларини тўкиб юбормаслиги учун яхши жиҳозланишини таъминлаш керак. Айниқса, вилт билан зарарланган далалардаги ғўзани парвариш қилиш пайтида бунга қатъий амал қилиш зарур. Ана шу майдонларда ғўзанинг илдиз системасига зарар етказилса, хунук оқибатларга олиб келади. Озиқлантириш муддатларининг тамомланиши ҳам ғўза парваришида катта аҳамиятга эгадир.

Ғўзага азотли ўғитлар кечикиб берилса, унинг юқори қисмидаги барглари ғовлаб кўсак тугишига, бу кўсакларнинг етилишига ва пишишига зарар етказилади. Ғўза кечикиб озиқлантирилса, ҳосилдорлиги камайиб, сифати пасаяди. Ғўзани озиқлантиришни 10-15 июлдан кечикмай тугаллаган маъқул.

Ғўзани ўз вақтида чеканка қилиш юқори ҳосил тўплашга имконият яратади. Бу тадбирни бир-бирига мослаб, ҳар бир участкада ғўзанинг ривожланишини ҳисобга олиб ўтказиш керак. Чеканка ўз вақтида ва сифатли ўтказилса, ҳосил тугунчалари тўкилиб кетишининг олдини олади, уруғнинг вазни ошишига, толанинг технологик ва хўжалик сифатлари яхшиланишига имкон беради.

Ғўзани суғориш, бегона ўтларни йўқотиш, культивация қилиш, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш ўз вақтида амалга оширилиб турилган тақдирдагина чеканкадан ижобий самара кутиш мумкин.

Бу йил кўпгина майдонларда ғўза сийрак, шу билан бирга у бир мунча тез ривожланмоқда. Шунинг учун ҳам ҳар бир тупда кўпроқ кўсак тўплаш учун барча имкониятлардан фойдаланиш даркор. Шу мақсадда чеканкани ўтган йиллардагига нисбатан ҳосил шохлари анча кўп бўлган тақдирдагина ўтказиш тавсия этилади.

Чеканка ўтказиш муддатини белгилаш муҳим аҳамиятга эга. Ўрта толали навли ғўза тупларининг кўпчилигида 15-16 тадан ҳосил шохлари пайдо бўлган тақдирда чеканка қилинса айни муддао бўлади. Чеканкани ўтказиш календарь муддатлари ҳар бир конкрет участкадаги ғўзанинг ривожланиш ҳолатига қараб белгиланади. Ғўза нормал ривожланаётган далаларда чеканкани тахминан 25 июлдан 5 августга қадар; ғўза ўртача ривожланаётган далаларда 1—10 августга қадар; ғўза ривожланишдан жуда кечикаётган далаларда бундан ҳам кейинроқ ўтказиш лозим.

Ноль типли ингичка толали пахта нави ғўзаси 5—10 августдан 15 августгача чеканка қилингани маъқул. Бунда ҳар тупда 20-22 та ҳосил шохлар бўлиши керак.

Ғўзани қўлда чеканка қилиш пайтида юқоридаги ўсиш нуктасини чилпиш билан бирга ғўза тупларининг ёнбошидаги шохларни (моноподияларни) ҳам чилпиб ташлаш зарур. Хўжаликларда мавжуд бўлган чеканка қилувчи ускуналардан максимал равишда фойдаланиш зарур. Машинада чеканка қилишни қўлда чеканка қилишдан бироз кейинроқ ўтказган маъқул. Ғўзаларнинг ривожланишини ҳисобга олиб, культивация ёки эгат олиш билан айни вақтда машинада бир ёки икки марта чеканка ўтказиш керак. Ўрта толали пахта навлари ғўзаларининг ҳар бир тупида 16—18 ҳосил шохлар пайдо бўлганида машинада чеканка қилиш мақсадга мувофиқдир. Чеканка машиналари пичоқчаларини шундай ўрнатиш керакки, улар бош поянинг юқорисидан тахминан ярмини чилпиб кетсин. Биринчи чеканкадан сўнг орадан 10-15 кун ўтгач, ғўза машинада иккинчи марта чеканка қилинади. Бунда чеканка қилувчи машинанинг пичоқчалари шундай ўрнатилиши керакки, улар илгари чеканка қилинган шохларни чилпиб кетмасин. Бу пичоқчалар биринчи чеканкадаги каби иккинчи чеканкада ҳам шундай ўрнатилсинки, улар ғўза тупининг асосий қисмида бош поянинг юқорисидан 4-5 сантиметрдан ортиқ қирқиб кетмасин.

Машина теримига ажратилган далалардаги ғўзаларни биринчи навбатда машинада чеканка қилиш керак. Машинада чеканка қилишни ғўза тупларининг учини ва ён шохларини қўлда чилпиб ташлаш билан уйғунлаштириб олиб бориш керак.

Июль ва август ойларида қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашни давом эттириш зарур. Чунки бу даврда тез-тез бўлиб турадиган шамоллар ва ҳаво ҳароратининг кўтарилиши ўргимчакканнинг тез ривожланишига ва тарқалишига имкон беради. Айниқса Фарғона, Наманган, Андижон, Сурхондарё ва Бухоро областларида ўргимчаккана кўп тарқалган. Аниқланишича, ўргимчаккана тут дарахтларига уя қуриб олиб, у ердан ғўзага ишлов берилгач, яна далаларга тарқалмоқда. Буни ҳисобга олиш зарур. Яна шуни таъкидлаш керакки, Фарғона областида пахтанинг «С-6030» ингичка толали нави ҳам зарарланган.

Июль ойининг иккинчи ва учинчи ўн кунликларида ўргимчаккана яна ривожлана боради. Хоразм области ва Қорақалпоғистон АССРдан ташқари бошқа ҳамма областларда кўсак қуртининг I генерациясини ўсиши тугалланмоқда. Кўсак қурти айниқса Сурхондарё областининг Гагарин, Шеробод, Жарқўрғон ва Денов районларида кўп тарқалган.

Маълумотларга қараганда, кўсак қурти II генерациясининг ривожланиши Сурхондарё, Қашқадарё ва Бухоро областларида 1-4 июлдан бошланган.

Тошкент ва Сирдарё областларида, Фарғона водийсида кўсак қуртининг II генерацияси 12 июлдан 15 июлгача, Хоразм области ҳамда Қорақалпоғистон АССРнинг жанубий районларида 12 июлдан 15 июлгача, шимолий районларда эса 20 июлдан 23 июлгача кўпроқ зарар етказиши мумкин. Баъзи майдонлардаги ғўзага шира тушганлиги ҳам аниқланди.

Барча областларда, айниқса Фарғона водийсида вилт билан зарарланган майдонлар бор Ҳосилни зараркунанда ва касалликлардан асраб қолиш учун июль ойида ва августнинг биринчи ўн кунлигида барча колхозларда ва совхозларда қишлоқ хўжалик зараркунандалари билан зарарланган далаларни аниқлаш мақсадида мунтазам равишда текшириш ўтказиш керак Зарарланган майдонлар сўрувчи зараркунандаларга қарши дорилар билан дарҳол ишланиши керак. Бунда контакт заҳарли химикатлардан фойдаланиш, биринчи галда трактор аппаратураларидан фойдаланиш талаб этилади.

Ғўза кўсак қурти билан зарарланган тақдирда далалар ДДТ порошоги, гексахлоран, севин, полидофен, хлорофос, тионт ёки майдаланган олтингугурт билан ишланади Далалар бир йўла сўрувчи ва кемирувчи зараркунандалар билан зарарланган бўлса, комплекс ишлаш керак. Далаларни химиявий усул билан ишлаш вақтида биринчи галда қўл аппарати ва кучсиз таъсир этувчи химикатдан фойдаланиш зарур. Ғўза ёппасига зарарланган далаларда ва санитария-гигиена нормаларига зид бўлмаган майдонларда самолётлардан фойдаланиш тавсия этилади. Ғўзани тунда химиявий усулда ишлаш яхши самара беради. Профилактик тадбир ўтказиш мақсадида пахта далалари ёқасидаги тут дарахтларини химиявий ишлаш лозим Заҳарли химикатлардан фойдалана туриб, хавфсизлик техникаси қоидаларига қатъий риоя қилиш зарур. Ғўза икки процентдан беш процентгача зарарланган тақдирдагина ўргимчакканага қарши далаларни ёппасига химиявий усулда ишлаш мақсадга мувофиқдир.

Ғўзани кўсак қуртига қарши химиявий усулда ишлашни зараркунанда кўпайган пайтда, ҳар 100 туп ғўзада 8-10 кўсак қурти тухуми пайдо бўлгандаёқ бошлаш керак. Ўргимчаккана ва кўсак қурти оз миқдорда борлиги аниқланиши биланоқ дарҳол далаларни танлаб ишлашга киришиш керак.

Республикамиз деҳқонлари ана шу тадбирларни амалга ошириб пахтадан юқори ҳосил етиштирадилар, план ва мажбуриятларини шараф билан бажарадилар ва КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларига амалий иш билан жавоб берадилар. Улар она-Ватанга 4 миллион 100 минг тонна «оқ олтин» армуғон этиш учун ғўза парваришини бутун чоралар билан кучайтирадилар.

А. ДАДАБОЕВ — биология фанлари доктори, Н. МАННОНОВ — СоюзНИХИ директори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби, Г. ЯРОВЕНКО — қишлоқ хўжалик фанлари доктори, Ф. СОКОЛОВ, В. КОНДРАТЮК, М. МЕДНИС, А. РАҲМОНОВ — қишлоқ хўжалик фанлари кандидатлари, А. ДУДКО, Ф. ЛИСЕНКО, К. КУРОЧКИН — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агрономлар, Ю. НЕСТЕРОВ — Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ўсимликларни ҳимоя қилиш бош бошқармасининг бошлиғи.

ЯНГИАРИҚЛИКЛАР ЧАҚИРИҒИГА ҚЎШИЛАМИЗ

Хатирчи райони меҳнат аҳли юбилей йилида пахта ҳосилдорлигини гектар бошига 30 центнерга етказишга, она-Ватанга пландаги 39 минг тонна ўрнига 46.5 минг тонна «оқ олтин» армуғон этишга қарор қилди. Пахтакорларнинг олинган юксак мажбуриятни бажариш йўлидаги фидокорона меҳнатлари, янги режалар ҳақида район партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Жамолов қуйидагиларни хабар қилди.

Партиямиз бугун бир киши ёки айрим кишилар эришган муваффақият эртага умумхалқ мулкига айланади деб таълим берди. Янгиариқ райони меҳнаткашларининг пахта ҳосилдорлигини гектар бошига 40 центнерга етказишдек ватанпарварлик ташаббуси республикамиз пахтакорларини янги меҳнат зафарларига чорлаши муқаррардир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети янгиариқликлар мурожаатини маъқуллаб қарор қабул қилди.

Районимиз пахтакорлари янгиариқликлар мурожаатини мамнунлик билан кутиб олдилар ва ишни шу асосда уюштириб, пахтачиликни тараққий эттириш ва ялпи пахта миқдорини кўпайтиришга қаратилган тадбирлар белгиладилар.

Давлат билан тузилган шартномага асосан юбилей йилида 39 минг тонна пахта тайёрлаш кўзда тутилган эди. Мурожаатни муҳокама қилгач, район бўйича пахта ҳосилдорлигини ҳар гектар ҳисобига 30 центнерга кўтариб, 46.5 минг тонна пахта тайёрлашга қарор қилинди Колхозларимиз ва совхозларимизнинг ҳаммаси ўз мажбуриятларини қайта кўриб чиқдилар. «Ўзбекистон», Ленин номли колхозлар аввалги 30 центнер ўрнига 40 центнердан «оқ олтин» етиштириш мажбуриятини олдилар. Куйбишев номли, «Партия XXII съезди» колхозларида, «Зарафшон» совхозида ҳосилдорлик 5-6 центнер оширилади.

Июль ва август ойларида ғўза парваришини кучайтириш юзасидан катта режалар белгиладик. Июль — ғўза парваришида зарбдор ой деб эълон қилинди. Шу кунларда далаларда 320 та универсал трактор ишлаб турибди. Яқин кунларда яна 30 та универсални ишга соламиз. Ғўзалар қондириб суғорилмоқда, озиқлантириш ҳам меъёрига етай деб қолди. Мақсадимиз июль ойида ҳар туп ғўзада ўртача 8-9 тадан кўсак етиштиришдир.

Ғўза парваришини мурожаат асосида олиб боряпмиз. 1.100 сувчи кеча-кундуз ғўза суғоряпти. Ҳар гектар ерда 45-50 центнердан пахта етиштиришга аҳд қилган Ҳамро Ҳидиров, Тошботир Ҳакимов, Муртозо Қодиров сингари машъал пахтакорлар бошчилик қилаётган бригадаларга қарашли майдонларда ҳар туп ғўзада 3-4 тадан бўлиқ кўсак бор. Бундай илғор пахтакорлар сафи тобора кенгайяпти.

Район партия комитети ва район ижроия комитети пахтачилик билан бир қаторда чорвачилик, ғаллачилик ва бошқа тармоқларни ҳам комплекс ривожлантиришга жиддий эътибор бераётирлар, чорва моллар озуқа базасини мустаҳкамлаш масаласи айниқса диққат марказимизда турибди. Давлатга гўшт, сут, дон сотиш ярим йиллик плани ошириб бажарилди. Бир йилда икки йилга етадиган миқдорда ем-хашак тайёрлаш ҳақидаги мажбуриятимиз муваффақиятли адо этилмоқда.

Янгиариқ райони меҳнаткашларининг Ўзбекистоннинг мўл пахтаси учун олиб бориладиган умумхалқ курашига қўшилишга ундовчи мурожаатини чин юракдан маъқуллаймиз. юбилей йилида она-Ватанга 46,5 минг тонна пахта етказиб берамиз.

ТАШАББУС ИЗИДАН

Колхозимиз аъзолари Янгиариқ район пахтакорларининг республикамиздаги барча меҳнаткашларга қарата қабул қилган ватанпарварлик чақириғини зўр қизиқиш билан ўқиб чиқдилар. Чақириқда барча пахтакорларнинг фикри-зикри ифода этилган. Мамлакатимизга дон қанча кўп керак бўлса, пахта ҳам шунча зарур. Пахтанинг кўп, юқори сорт бўлиши халқимиз турмуш маданиятини янада юксалтиришнинг муҳим омилидир.

Биз ипак пахта етиштирамиз. Юбилей йилида гектаридан 30 центнердан ипак пахта хирмони кўтаришга аҳд қилган эдик. Янгиариқликларнинг чақириғини ўқиб чиқиб, ички имкониятларимизни ҳисоблаб кўриб, гектаридан олинадиган ҳосилни 35 центнерга кўтаришга қарор қилдик. Ҳамма бригадаларимиз ўз мажбуриятларини қайта кўриб чиқиб, оширилган мажбурият олдилар.

Гектаридан олдинги 35 центнер ўрнига 40 центнердан ипак пахта етиштиришга сўз берган Жаббор Мустаев бошлиқ бригада аъзолари тўртинчи комплекс ғўза парваришини тугалладилар. Ўсимлик ғуж-ғуж ҳосил тугяпти, ҳар туп ғўзада икки-учтадан кўсак бор. Бошқа бригадаларимизда ҳам ғўза парвариши янгиариқликлар чақириғи асосида ташкил қилинди. Июль ойида ҳар туп ниҳолда камида 10 та бўлиқ кўсак етиштирамиз. Шунда олинган юксак мажбуриятни қоплайдиган ҳосил тўплаган бўламиз. Август ойида эса ҳосил ёнига ҳосил қўшамиз. Шунга қаратилган тадбирлар белгиладик.

Ҳаво исиб кетди, ҳарорат кун сайин кўтариляпти. Бундай кезда ғўзаларни кеча-кундуз қондириб суғориш катта аҳамиятга эга. Т. Шеров, Н. Хўжамов, Н. Шукуров каби миришкор сувчиларимиз бир кеча-кундузда бир ярим гектаргача майдондаги ғўзаларни қондириб суғоряптилар. Етилган ерларда дарҳол культивация ўтказиб, ерда намни сақлаб қоляпмиз. Бегона ўтни бутунлай йўқотдик. Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашни кучайтиряпмиз.

Янгиариқликлар чақириғи асосида бир қатор тадбирларни амалга оширдик. Ғўза парваришини кучайтириш учун иккинчи даражали ишлар билан банд бўлган 27 киши дала ишларига сафарбар этилди. Янгидан икки универсал ремонт қилиниб, культивацияга чиқарилди. Маҳаллий ўғитни кўпайтириш мақсадида юк машиналари ажратилди Ғўзани «шарбат» усулида суғоришга алоҳида эътибор бераётирмиз. Бутун куч, техника воситаларини ишга солиб, меҳнатни янгиариқликлар чақириғи асосида ташкил қилиб, гектаридан 35 центнердан ипак пахта етиштирамиз.

Я. ОМОНОВ,
Қарши районидаги Карл Маркс номли колхоз раиси.

ВАРШАВА ШАРТНОМАСИДА ҚАТНАШУВЧИ ДАВЛАТЛАР АРМИЯЛАРИНИНГ ШТАБ МАШҚИ

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Бирлашган Қуролли Кучларининг оператив тайёргарлик планига мувофиқ 1970 йил 1 июлдан 9 июлгача Венгрия Халқ Республикаси территориясида қуруқликдаги қўшинлар, ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари, ҳарбий ҳаво кучлари ва ҳарбий денгиз флотлари оператив штабларининг биргаликдаги штаб машқи ўтказилди.

Машққа Варшава Шартномасида катнашувчи давлатлар Бирлашган Қуролли Кучларининг Бош қўмондони Совет Иттифоқи Маршали И. И. Якубовский раҳбарлик қилди.

Биргаликдаги машқ қуролли кучлар ҳамма турлари штабларининг ишидаги уюшқоқликни янада оширишга, генераллар, адмираллар ва офицерлар оператив тайёргарлигини такомиллаштиришга, шунингдек қардош армиялар ўртасидаги жанговар ҳамдўстликни мустаҳкамлашга ёрдам берди.

(ТАСС).

Пастдарғом районидаги «Ўзбекистон» колхозининг Исоқ Отақулов бошлиқ бригадасида ғўзани тунда суғориш яхши уюштирилган. Сиз бу суратда сувчилардан Фарид Холмуродов (ўнгдан) ва Эшмирза Хушаров ўртоқларни кўриб турибсиз. Мўл ҳосил етиштирилишида уларнинг алоҳида хизматлари бор. Чунки улар вақт билан ҳисоблашмай меҳнат қилишади, ғўзани тунда суғоришга алоҳида эътибор беришади.

Э. Суяров фотоси.

10 июль

ҒАЛЛА ЎРИМ-ЙИҒИМИ

Республика областларида ғалла ўрим-йиғими ва дон тайёрлашнинг бориши тўғрисида

МАЪЛУМОТ

1-стун—бир кунда ўрилган майдон (гектар ҳисобида); 2-стун—мавсум бошидан буён (гектар ҳисобида); 3-стун—планнинг бажарилиш проценти, 4-стун—бир кунда тайёрланган дон (тонна ҳисобида), 5-стун—мавсум бошидан буён (тонна ҳисобида), 6-стун планнинг бажарилиш проценти.

	1	2	3	4	5	6
Андижон	—	8700	100,0	78	434	—
Фарғона	63	4622	94,3	35	404	—
Сирдарё	3485	170561	93,1	333	45952	112,1
Қашқадарё	4444	252501	88,0	1337	64755	134,9
Самарқанд	6372	324332	87,6	1274	63748	109,9
Наманган	344	8845	86,7	37	494	—
Бухоро	291	8310	76,9	101	1698	—
Сурхондарё	856	42772	69,9	—	8551	106,9
Тошкент	3177	63898	69,3	184	12001	109,1
Республика бўйича:	19032	884541	86,0	3379	198037	118,7

БОЛГАРИЯ ДЕЛЕГАЦИЯСИ АНДИЖОНДА

АНДИЖОН, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Андижон области билан Болгариянинг Ямбол округи меҳнаткашлари ўртасида дўстлик алоқаси тобора мустаҳкамланмоқда.

Андижон область делегациясининг яқинда Болгарияга визитига жавобан Ямбол округи партия комитетининг биринчи секретари Иордан Кисемов бошчилигидаги делегация Андижонга келди. Делегация составида мебель фабрикаси ҳамда «Ябуда» консерва заводининг ишчи, хизматчилари бор.

«КОСМОС-353» ПАРВОЗ ҚИЛМОҚДА

9 июлда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-353» учирилди. Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

(ТАСС).

КПСС МК ПЛЕНУМИ МАТЕРИАЛЛАРИ ОММАГА!

СИЁСИЙ ДОКЛАДЧИЛАР КЕНГАШИ

САМАРҚАНД. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Бу ерда область партия комитетининг мажлислар залида обкомнинг сиёсий докладчилари — совет ташкилотларининг раҳбар ходимлари, олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг директорлари, бошланғич партия ташкилоти секретарлари, Самарқанд шаҳар «Билим» жамиятининг лекторлари ва пропагандистларнинг кенгаши бўлиб ўтди.

Область партия комитетининг биринчи секретари С. Н. Усмонов КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг якунлари ҳақида йиғилиш қатнашчиларига ахборот берди. Пленумда қабул қилинган қарор ва КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг «Қишлоқ хўжалиги соҳасида партиянинг навбатдаги вазифалари» ҳақидаги докладини кенг пропаганда қилиш учун сиёсий докладчилар жойларга жўнаб кетдилар.

Л. ЭРГАШЕВ.

ПУХТА ЎРГАНАЁТИРЛАР

Нарпай район партия комитети КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми материалларини омма орасида кенг пропаганда қилишни бошлаб юборди.

Райондаги барча колхоз ва совхоз партия ташкилотларида район «Билим» жамияти лекторлари, ахборотчиларнинг кенгаши бўлиб ўтди. 12 колхоз ва совхозда, шунингдек барча дала шийпонлари ва чорвачилик фермаларида лекторлар ва сиёсий ахборотчилар Пленум материалларини коллектив бўлиб ўқишни қизғин давом эттираётирлар. Шуниси диққатга сазоворки, улар Пленум материалларини ҳар бир хўжалик олдида турган вазифаларни ҳал қилишга боғлаб тушунтираётирлар.

Н. ҲАМИДОВ,
Нарпай район партия комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири.

Илмий-техника тараққиёти — беш йиллик байроғи

МАШИНА „ҚУЛОҒИ" ЕНГИЛ...

Иш бошланиши билан ҳузуримга Мая Богдановская кириб келди. Фирмага директор бўлганимдан буён тажриба цехининг бошлиғини бундай аҳволда кўрмаганман. Кайфияти бузуқроқ. Шоша-пиша кириб келганидан жиддий гапи борлигини сездим.

— Янгилик топиб келдингиз шекилли, — дедим кулиб.

Богдановскаянинг тўлиб-тошиб турганини рост экан.

— Пальтонинг чўнтак ва белбоғлари намунасини тезроқ тайёрламасак бўлмайди. Тошкент моделлар уйидан олинган намуналарда деталларнинг ҳажми ҳар хил. Технологлар билан маслаҳатлашдик. Бир-икки сантиметр катта-кичик бўлса ҳеч нарса қилмайди дейишяпти. Машиналарда тикишга мосламасак, қўлда тикиш билан тонг отмайди.

Богдановскаянинг фикрида жон бор эди. Корхонамиз йилига ўнлаб моделни ишлаб чиқаришга жорий этади. Машиналарни турли ҳажмдаги деталларни тикишга мослаштиравериш озмунча иш эмас. Қанча-қанча ортиқча сарф-харажатга йўл қўйиляпти.

Шу куни масалани конструкторлик бюроси эътиборига ҳавола қилдик. Тажриба цехида пальтоларнинг турига қараб майда деталлар намунаси тайёрланди. Материалнинг аҳамияти йўқ. Ўлчови бир хил бўлса машина тикаверади. Янгилик бир-икки кун ташвиш бўлди-ю, кейинчалик ишимизни енгиллатди. Пальто деталларини тикиш механизациялашди. Ўнлаб чеварлар бошқа юмушларга ўтказилди.

Бу цех бошлиғининг куйди-пишдилиги, корхона истиқболи учун жонкуярлигини ҳар қанча таърифласак кам. Умуман корхона иши ишчиларга, инженер-техник ходимларга, уларнинг янги техника ва технологияни ишлаб чиқаришга жорий этиш, ихтирочилик ва рационализаторлик фаолиятларига боғлиқ. Фирмамиз эришган ютуқларда ишчиларга иқтисодий билимларни эгаллашга шароит яратиб бериш, техника кабинети ишини йўлга қўйишнинг аҳамияти катта бўлди. Меҳнат унумдорлиги ошиб боряпти. 1966 йилда 1965 йилдагига нисбатан ҳар бир ишчи ҳисобига 8 процент ортган эди. Ўтган йили бу миқдор 53 процентга етди. Бу йил 74 процентни кўзлаяпмиз.

Ишлаб чиқариш бўлими меҳнат унумдорлигини оширишнинг бош манбаи—техникадан унумли фойдаланишга жиддий эътибор беради. Бўлим бошлиғи Валентина Сайгина ҳам Богдановская сингари ўз ишига жонкуяр. Қачон қараманг, янгиликни ишлаб чиқаришга жорий этиш ташвишида. У бошлиқ бўлимнинг иши самарали. Беш йилликнинг ўтган муддатида 248 та янги ускуна ишлаб чиқаришга жорий этилди, 49 таси модернизация этилди. Янги технологияни жорий этиш учун 34 та тадбир амалга оширилди. Бу ишлардан 670 минг сўм фойда кўрдик. 112 киши бошқа юмушларга ўтказилди.

Эсимдан чиқмайди. Юбилей йилининг бошида Ч-313 маркали буғ пресси келтирилди. Тайёр пальтоларни дазмоллаш учун ғоят қулай машина экан. Илгари қўлда дазмол қилардик. 12 килограммли дазмолни кўтариб ишлаш ҳазилакам эмас. Сайгина бу янгиликни ишлаб чиқаришга олиб киргунча озмунча азият чекмади. Бундай пресcдан 8 таси ҳозир ишлаб турибди. 4 тасини бу йил ўрнатдик. Илгари 16 киши пальто дазмолларди. Янги пресс меҳнат унумдорлигини 15 процент оширди. Ишни 12 киши бемалол уддалади. 4 киши бошқа юмушга ўтказилди.

Ҳозир буғ прессида ишлаётганларнинг жони роҳатда. Кнопкани боссангиз 38 секундда пальто дазмолланиб бўлади. Янги дазмол ишни бажаргандан кейин автомат равишда очилади. Деталларни дазмол қилиш учун эса СПРЧ прессидан фойдаланяпмиз. Учта ўрнатилган. Яқингача енгни қолипга қўлда кийгазиб дазмоллардик. Пресс меҳнат унумдорлигини 10 процент оширди.

1966 йил фирмада катта ўзгаришлар йили бўлган эди. Меҳнатни илмий ташкил этиш бошланди. НОТ шундан буён эътиборимизда. Юбилей йилининг 6 ойида амалга оширган тадбирларимиз 24 минг сўм самара берди. Бичув цехида қилинган иш айниқса кўпчиликка маъқул тушди. Цехда комплекс бригада тузилди. Унга турли мутахассислар тортилди. Коллектив бичиш жараёнини тўла бажаради. Тез кунда бригаданинг иши кўзга ташланиб қолди. Иш унумдорлиги алоҳида-алоҳида ишлаганга нисбатан 13,5 процент ошди. Йилга ҳисоблаганда 21 минг сўм тежаб қолиняпти. Фирмамизга келган меҳмонлар бригада ишини обдон ўрганишяпти.

Техника кабинети ишини йўлга қўйишга эътибор бермасдик. Ҳолбуки, ишчиларнинг малакасини ошириш, мастер, инженер, технологларни янгиликдан хабардор қилиб туриш шу кабинет зиммасида. Ҳозир техника кабинетимиз иш тажрибаларини оммалаштириш, иқтисодий билимларни пропаганда қилиш марказига айланган.

Техника кабинети илғор тажрибаларни оммалаштириш, янгиликларни ишчиларга етказишда ҳам янгича иш тутяпти. Ҳамма цехда радио бор. Кабинет бошлиғи ёки техника ахбороти инженери техника янгиликлари, енгил саноатга оид гапларни ўқиб эшиттиради. Бу ўзига хос «лекция» иш давом этаётган кезда бўлади. Хабар узоғи билан 10 минут давом этади. Кабинет бу йил номдор ишчилардан 112 кишининг иш тажрибасини кўпчилик эътиборига ҳавола қилишни ҳам режалаган.

Планларни ошириб бажаряпмиз, корхона рентабель ишлаяпти. Йил сайин неча ўн минг сўмлаб фойда кўряпмиз. Аммо, ишимизни янада жонлантириш имкониятлари йўқ эмас. Фирмамизнинг техника таъминоти сустроқ. Унумдор машиналар кўпроқ етказиб берилса, айни муддао бўларди. Фирмамиз учун қурилаётган янги бинонинг битиши ҳам чўзилиб кетди. «Главташкентстрой»нинг 9-трестига қарашли 38-қурилиш бошқармаси ишга ўгай кўз билан қараяпти. Бу йил жами 570 минг сўмлик, жумладан 500 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилиши керак бўлгани ҳолда 5 ой мобайнида 67 минг сўмлик иш қилинган. Бу йиллик планнинг 14 проценти деган гап. Ҳолбуки, фирмамизнинг биноси эски, ишлаш учун тўла шарт-шароит мавжуд деб айта олмаймиз. Қурилиш ташкилотлари бинони 1971 йилда фойдаланишга топширишлари керак. Бу аҳволда 1972 йилга ҳам битиши амри-маҳол.

Шу камчиликлар бартараф топса, коллективимизнинг янги ютуқларга эришувига имконият яратилган бўларди.

С. СУЛТОНОВА,
Тошкентдаги «Қизил тонг» тикувчилик фирмасининг директори.

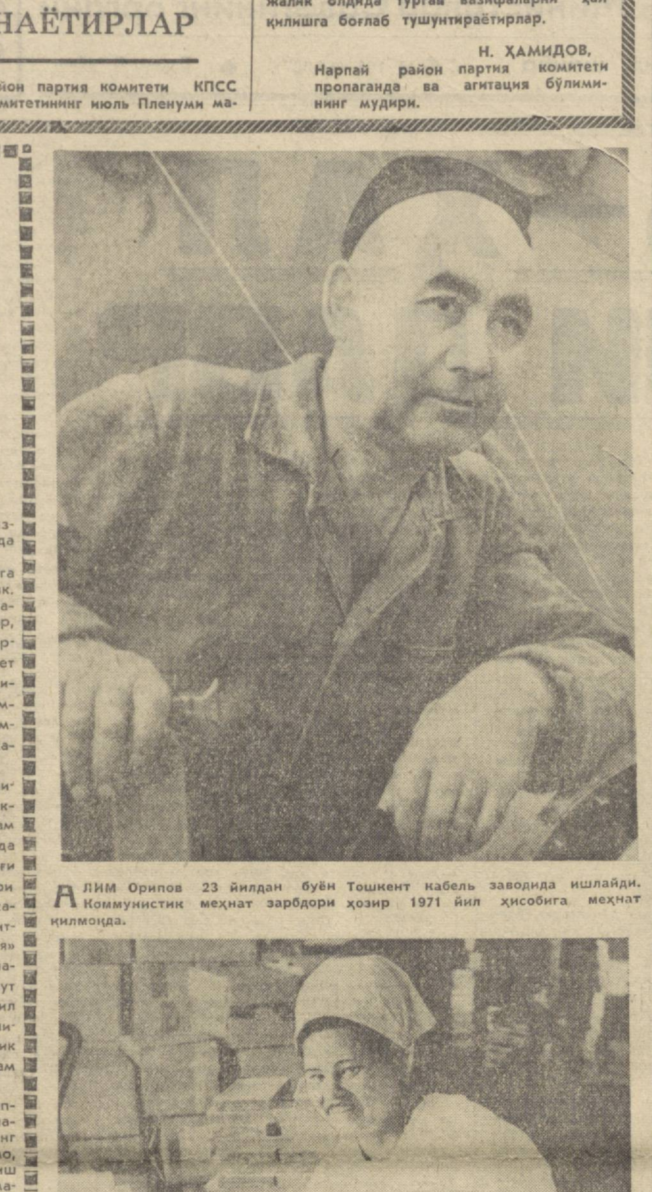

АЛИМ Орипов 23 йилдан буён Тошкент кабель заводида ишлайди. Коммунистик меҳнат зарбдори ҳозир 1971 йил ҳисобига меҳнат қилмоқда.

ЯНГИЙЎЛДАГИ кондитер-ачитқи бирлашмаси коллективи республикамиздаги тўртта илғор корхонанинг ташаббусига қўшилиб, йиллик планни муддатидан анча олдин бажаришга аҳд қилган. Ишчилар ўзаро мусобақадаги шонли ютуқлари илғор ишчилари ... Тамара Прнежаева.
И. Глауберзон фотолари.

УЛУҒ ВАТАН УРУШИ ҚАҲРАМОНЛАРИ ИЗИДАН

ЖАНГЧИ — ФАН ДОКТОРИ

«Мени институт директорлигидан бўшатиб, зудлик билан фронтга жўнатинг!»

Фашист галалари Ватанимиз чегарасига бостириб кирган йили Исҳоқ Пўлатов Қўқон шаҳар партия комитетига ана шундай ариза кўтариб кирди.

— Бўлмаган гап. Фронт орқасида ҳам катта ишларни қилишингиз, жамиятга, халққа кўп фойда келтиришингиз мумкин, — деди секретарь.

— Бормасам бўлмайди, аҳдим шундай! Фарғонада тузилаётган 94-махсус ўқчи бригадага қўшиб юборинг. Директорликни ишчан аёлларга топширсак ҳам бўлаверади.

Секретарь билан директор ўртасидаги тортишув жиддий тус олди. Аммо Исҳоқ Пўлатов ўз аҳдидан қайтмади. Ўша маҳалда у кучга тўлган, 32 ёшли навқирон йигит эди. Тезроқ фронтга бориб, душманнинг таъзирини беришга ошиқарди.

...Исҳоқ Пўлатов ўзбек бригадасининг учинчи ўқчи ротасига сиёсий раҳбар қилиб тайинланди. У коммунист ва комсомоллардан иборат ўқчи бригадани тузишда фаол қатнашди. Рота аскарлари жангга кириш олдидан махсус ҳарбий тайёргарликдан ўтдилар. Қурол-яроғларни ишлатиш, ҳарбий интизом ва уруш қонун-қоидалари билан атрофлича танишдилар. Бу ишларни амалга оширишда старший лейтенант Исҳоқ Пўлатов ўзининг сиёсий ташкилотчилик бурчини яхши ўтади.

Ҳал қилувчи кунлар етиб келди. Сталинград, Дон ва бошқа фронтларнинг қўшинлари душманга қарши катта ҳужум операциясини бошлаб юбордилар. Исҳоқ Пўлатов хизмат қилаётган 2-батальон жангчилари ҳам 1942 йилнинг ноябрида Коломенск шаҳридан Дон фронтига жўнадилар. Улар немислар вайрон қилган қанчадан-қанча шаҳар ва қишлоқларни босиб ўтдилар. Форфилов темир йўл станциясида аянчли аҳволни кўрдилар. Батальон келишидан уч соат олдин немислар станцияга бомба ташлаб катта шикаст етказган эдилар.

Старший лейтенант Исҳоқ Пўлатов бу ердаги аҳволни ўрганиб, жангчилар билан суҳбат ўтказди, уларнинг гитлерчиларга бўлган нафратини янада кучайтирди. Батальон 100 километр пиёда йўл юриб, Серпимович шаҳрига етиб борди. Кундузи юриш ҳам, кечаси юриш ҳам хатарли эди. Ҳар қадамда жанг бошланиши муқаррар эди. Жангчиларимиз вақт жуда зиқ бўлгани учун дам олмасдан йўл юриб мудофаада турган эшелонга бориб қўшилдилар.

Исҳоқ Пўлатов хизмат қилаётган рота ҳаракатдаги полкнинг ўрнини эгаллади. Рота батальон билан бирга яна олға жилиши ва мудофаада туриши керак. Шунинг учун у алоҳида қуролланган эди. Унда станокли пулемёт, танкка қарши қуроллар, автоматлар ва бошқа бўлинмалар бор эди. Ротага старший лейтенант Исҳоқ Пўлатов билан лейтенант Алексей Павлов қўмондонлик қиларди.

Немислар батальоннинг келганини сезиб қолиб, унинг устига ўқ ёғдирдилар. Бир қадам ҳам олға жилишнинг иложи бўлмагач, жангчиларимиз орқага чекиндилар. Вазият жуда оғир, фашист галалари ҳар жиҳатдан қулай тепаликка ўрнашиб олишганди. Лекин қандай бўлмасин, қўшинларимиз тепаликни эгаллаб, Сталинград областидаги Михайловка қўрғонини мудофаа қилишлари керак.

Иккинчи взвод ҳужумга ўтадиган бўлди. Унга сиёсий раҳбарликка Пўлатов, командирликка Баширов тайинланди. Взвод ярим кечада ён томондан бориб тўсатдан тепаликни ўққа тутди. Снарядлар, гранаталар портлади, пулемётлар, автоматлар «тариллай» бошлади. Взвод душманни чалғитиб турди. Фурсатдан фойдаланган батальон зудлик билан тепаликка чиқиб борди. Немислар ўт ичида қолдилар, йўл-йўлакай ўқ отиб чекина бошладилар.

Немис пиёдалари омон қолиш учун жон-жаҳди билан қочар эдилар. Ғалабадан завқланган пулемётчиларимиз, автоматчиларимиз сон-саноқсиз газандаларни ер тишлатишга муваффақ бўлдилар. Биринчи жанговар топшириқни муваффақиятли бажаргани учун Пўлатов билан Башировга батальон қўмондонлиги ташаккурнома эълон қилди.

Исҳоқ Пўлатов сиёсий раҳбар бўлган рота йўлдаги ғовлардан ўтиб, Дон фронтидаги Бабушкин қўрғонига жойлашди. Бу қўрғон текисликда эди. 5 декабрда немислар куч тўплаб, қўрғонни ўққа тутдилар. Отишма тўрт кун давом этди. Кутилмаганда ротанинг орқа томонида бир гуруҳ душман автоматчилари пайдо бўлиб, қаттиқ ҳужум қилдилар. Рота ўзини йўқотиб қўймади. Старший лейтенант Исҳоқ Пўлатов дарҳол автоматчилар группаси тузиб, қарши ҳужумга ўтди. Ярим соатлик отишмадан кейин душман қочиб қолди. Бу жангда рота командирининг ёрдамчиси лейтенант Осеев, ҳарбий фельдшер Қаландаров оғир ярадор бўлдилар.

Жанг тобора шиддатли тус оларди. Немис газандалари ҳам бўш келишмади. Бош кўтаргани қўйишмасди. Исҳоқ Пўлатов сиёсий раҳбарлик қилаётган рота батальон олдида ер бағирлаб ўрмалаб борарди. Немислар гоҳо-гоҳо чекиниб, кейин тўхтаб мудофаада туриб оларди. Михайловкани озод қилиш жуда қийин бўлди. Тиш-тирноғигача қуролланган немислар қўрғонда мустаҳкам жойлашиб олган эди. Катюшалар ёрдамга келди, қўрғонни аёвсиз ўққа тутди. Қўшинларимиз кўп курбонлар эвазига Михайловка қўрғонини озод қилдилар. Исҳоқ Пўлатов «Жасорат кўрсатгани учун» медали билан мукофотланди.

Батальон ҳужумни давом эттирди. Ғарбий фронтга қўшилди. Бу орада Исҳоқ Пўлатов иккинчи марта «Жасурлиги учун» медали билан мукофотланди. Жануби-Ғарбий фронтдаги жанглардан бирида Исҳоқ Пўлатов оғир ярадор бўлди. Оёғи, қорни ва қўлига ўқ тегди. Уни Қозон госпиталига юборишди. У ерда 6 ой даволанди. Соғайгач, Улуғ Ватан урушининг охиригача, 211-полкда агитатор бўлиб ишлади. Уруш бизнинг ғалабамиз билан тугагач, яна ўқитувчилик қилди. Ҳозир Андижон Давлат педагогика институтида ишламоқда.

Исҳоқ Пўлатов урушдан кейинги йилларда фаннинг ривожига салмоқли ҳисса қўшди. Кандидатлик диссертациясини ёқлади. У Улуғ Ватан уруши темасида тўртта китоб ёзди. «Андижон партия ташкилоти Улуғ Ватан уруши йилларида», «Ўрта Осиё халқларининг Улуғ Ватан уруши йилларидаги тарихидан», «Ўзбек халқининг Улуғ Ватан уруши ғалабасига қўшган ҳиссаси», «Коммунистлар олға» деган монографиялар Исҳоқ Пўлатов қаламига мансубдир.

Партия ва ҳукуматимиз унинг хизматларини муносиб тақдирладилар. 8 та орден ва медаль, Фахрий ёрлиқлар билан мукофотланди.

Яқинда Исҳоқ Пўлатов «Ўзбекистон Улуғ Ватан уруши йилларида» деган темада докторлик диссертациясини ёқлади. Бир гуруҳ олимлар унинг илмий ишига юксак баҳо бердилар. Фарғона водийсида тарих фанлари доктори деган илмий даражани Исҳоқ Пўлатов биринчи бўлиб олди.

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ПАРТИЯ ҲАЁТИНИНГ ЛЕНИНЧА НОРМАЛАРИ

СЎЗ ВА ИШ БИРЛИГИ

М. ХУДОЙБЕРГАНОВ,
Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари

Владимир Ильич Ленин жамиятимизнинг раҳбар ва етакчи кучи, социализм ва коммунизм қуриш учун курашда меҳнаткашларнинг авангарди бўлган Коммунистик партия тўғрисидаги таълимотни ишлаб чиқар экан, партия ҳаётининг нормалари ва раҳбарлик принципларини белгилаб берди. Ана шу ленинча норма ва принциплар жуда катта сиёсий ва ташкилотчилик ишларини олиб боришда, хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик қилишда, меҳнаткашларни тарбиялашда партиямиз бутун фаолиятининг негизидир.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган тантанали юбилей мажлисида қилган докладида бундай деди: **«Ленин партиясининг сўзи билан иши бир. Социалистик революциянинг ғалаба қилиш йўли; социализм йўли; коммунизм қуриш йўли — партиянинг уч программасида ифодаланган унинг сўзи ана шулардир. Октябрнинг ғалабаси, социализмнинг тантанаси, коммунистик истиқболга олиб борувчи йўлдан муваффақиятли ҳаракат қилиш — партиянинг иши, бутун халқнинг иши ана шулардир».**

Дарҳақиқат, партиянинг йўли— халқнинг йўли, партиянинг иши— бутун халқнинг ишидир. Партия улуғ Лениннинг абадий барҳаёт байроғи остида мамлакатимиз халқларини ягона қардош оилага бирлаштирди.

Коммунистик партиянинг раҳнамолиги ва ленинча миллий сиёсат тантанаси туфайли Совет Иттифоқининг барча қардош халқлари сингари ўзбек халқи ҳам юксалиш ва тараққиётнинг кенг йўлига чиқиб олди. Республикамизда Совет ҳокимияти йилларида юз берган тарихий ўзгаришларнинг мазмуни ва кўлами беқиёсдир. Ўтмишда хонлик асорати остида эзилган ва революция натижасида озодликка эришган Хоразм воҳасининг равнақ йўли бунга мисол бўла олади.

Яна шуниси қувончлики, областимиз меҳнаткашлари Ленин юбилейи йилида Хоразм халқ революциясининг 50 йиллигини нишонлайдилар. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг мантиқий давоми бўлган бу революция партиянинг раҳбарлиги ва халқнинг иродаси билан амалга оширилганлиги тарихдан маълум. Хоразм меҳнат аҳли шонли санани коммунистик қурилишда янгидан-янги зафарлар билан кутиб олмоқда.

Партия XXIII съезди, КПСС Марказий Комитети Пленумлари қарорларида белгилаб берилган вазифалар муваффақиятли суратда амалга оширилмоқда.

Беш йилликнинг тўрт йили мобайнида областда саноат ишлаб чиқариши ҳажми 32 процент ўсди. Пландан ташқари 13 миллион 318 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Ўтган тўрт йил ичида капитал қурилишга шундан олдинги тўрт йилдагига қараганда 2,3 марта кўп маблағ сарфланди.

Область қишлоқ хўжалиги узлуксиз ривожланиш йўлидан бормоқда. Беш йилликнинг ўтган тўрт йили ичида мамлакатга бир миллион 413 минг тонна, шу жумладан, пландан ташқари 177 минг тонна пахта етказиб берилди. Шу давр мобайнида шоли етиштириш 55 процент, сабзавот етиштириш 56 процент кўпайди, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳажми анча ошди.

Хўжалик ва маданий қурилиш соҳасидаги вазифаларнинг муваффақиятли ҳал этилиши аввало, партия ташкилотларининг кўп қиррали фаолиятига, сиёсий ва ташкилотчилик ишларининг савиясига боғлиқ. Область партия ташкилоти партиявий раҳбарликнинг форма ва методларини, оммага етакчилик қилиш санъатини тинмай такомиллаштириш, коммунистларни ва барча кадрларни масъулиятни чуқур ҳис қилиш, юксак талабчанлик руҳида тарбиялаш, қарорларнинг аниқ бажарилишига ва сўз билан ишнинг бирлигига эришиш вазифаларини доимо диққат марказида тутиб келяпти. Бу соҳада область, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари бой тажриба тўпладилар.

В. И. Ленин қарорнинг тез ва сўзсиз бажарилишига эриша оладиган ходимларни танлаш; ижрони текшириш; аппаратнинг тўғрилигини текшириш; ишни қандай йўлга қўйиш хусусида йўл-йўриқ бериб туриш зарур, деб ёзган эди. Бу ленинча кўрсатманинг моҳияти шундаки, қарорларнинг ва вазифаларнинг бажарилиши, даставвал, назоратнинг таъсирчанлигига боғлиқ. Назоратнинг таъсирчанлиги эса конкрет план ва мажбуриятларнинг амалда қандай бажарилганлиги билан ўлчанади. Область партия комитети масалага ана шу нуқтаи назардан ёндошиб, партия ташкилотлари эътиборини сўз билан ишнинг, қарор билан ижронинг бирлигини таъминлашга қаратмоқда.

Партия йиғилишлари, партия комитетлари ва бюроларининг мажлислари бундан илгари қабул қилинган қарорлар ижроси тўғрисидаги ахборот билан бошланиши одат тусига кириб бормоқда. Конференция ва пленумларнинг қарорлари қандай бажарилаётганлигидан коммунистлар вақти-вақти билан хабардор қилиб борилади. Масалан, область партия ташкилоти конференцияси қарори, коммунистларнинг фикр ва таклифлари қандай бажарилаётганлиги тўғрисида обком ҳисоботи барча бошланғич партия ташкилотларида кенг муҳокама қилинди. Муҳокама вақтида баён қилинган таклифлар, кўтарилган масалалар амалий ишда ижобий аҳамиятга эга бўлди.

Янгиариқ район партия комитети ўз ишини давр талаблари даражасида, партиямиз кўрсатмалари асосида ташкил этишга катта эътибор беряпти.

Яқинда янгиариқликлар иккита катта ташаббус билан чиқдилар. Улар мактаб ишига умухалқ эътиборини қаратишга ҳамда пахтадан мўл ҳосил олишга чорладилар. Бу иккала ташаббусни ҳам Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети маъқуллади. Кадрларни сиёсий етуклиги ва ишчанлик, ташкилотчилик қобилиятига қараб танлаш, уларни ўзига ва бошқаларга талабчан бўлиш, масъулиятни чуқур ҳис қилиш руҳида тарбиялаш ишдаги муваффақиятларнинг асосий омили бўлиб хизмат қилмоқда.

Райкомнинг бюро мажлислари ҳар бир масалани чуқур, атрофлича таҳлил этади, ишчанлик ва принципиаллик руҳида ўтади, қарорнинг конкретлиги, муайян мақсадга қаратилиши таъминланади. Тадбирларнинг бажарилиш муддати, ким нима учун жавоб бериши аниқ кўрсатилади, қарорнинг ижросини таъминлаш учун охиригача қатъият билан кураш олиб борилади. Райком инструкторлари, бўлим мудирлари фақат ахборот олиб туриш билан чекланмай, қарорлар ижроси юзасидан жойларда амалий иш олиб борадилар.

Янгиариқ район партия комитетининг иш услубига хос бўлган бу ибратли тажрибалар партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари фаолиятига ҳам сингиб бормоқда. Бу ўринда партиямизнинг асоси бўлган бошланғич ташкилотларнинг жанговарлиги, омманинг етакчиси сифатидаги ташкилотчилик ва сиёсий тарбиячилик роли ошиб бораётганлигини алоҳида қайд қилишимиз зарур.

Бошланғич партия ташкилотлари ҳозирги кунда ўзларининг бутун диққат-эътиборини, сиёсий ташкилотчилик фаолиятини ва партиявий ишни хўжалик ва маданий қурилишда коммунистларнинг авангардлигини оширишга, оммани партия XXIII съезди ва КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларини бажаришга сафарбар қилишга, беш йилликни муддатидан илгари бажариш учун умумхалқ социалистик мусобақасини кенг қулоч ёйдиришга қаратмоқдалар. Бу соҳада ибратли ишларни амалга ошираётган бошланғич партия ташкилотларини кўплаб мисолга келтиришимиз мумкин.

Ҳазорасп районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Нариманов номли колхоз бошланғич партия ташкилоти 158 коммунистни ўз сафларига бирлаштирган, бу ерда 20 та цех партия ташкилоти иш олиб бормоқда. Колхоз экономикасини ривожлантириш ва қишлоқ маданиятини юксалтиришда коммунистлар авангард бўлмоқдалар, партиясизлар оммасини ўзларига эргаштириб бораётирлар. Сўз билан ишнинг бирлиги бузилмас қоидага айланган. Партия ташкилоти қабул қилган қарорнинг ижроси кундалик назорат остига олинади, бошланган иш албатта охирига етказилади. Колхоз коммунистлари резервлардан тўла фойдаланиш ва тежамкорликка риоя қилиш учун кураш бошладилар, бу ишда халқ назоратчилари ташаббус кўрсатишди. Мана шу ибратли ташаббусни область партия комитети бюроси маъқуллади ва оммалаштирди.

Янгиариқ районидаги Ал-Хоразмий номли шоликорлик совхози партия ташкилотининг социалистик мусобақага бошчилик қилиш ва коммунистларнинг активлигини ошириш соҳасидаги фаолияти диққатга сазовордир. Бу ерда партия йиғилишлари чинакам тарбия мактаби бўлиб қолган. Қарорларнинг ижроси, партия топшириқларининг бажарилиши доимий равишда назорат қилиб борилади. Цех партия ташкилотлари ишлаб чиқаришга раҳбарликни такомиллаштириб, янгилик ва ташаббусга кенг йўл очиб берадилар, камчиликларга қарши муросасизлик билан курашадилар. Совхоз КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг Ленин юбилейи Фахрий ёрлиғи билан тақдирланганлиги пешқадам коллективнинг ишдаги муваффақиятларига берилган юксак баҳо бўлди.

Ишлаб чиқариш планларини ва социалистик мажбуриятларини шараф билан бажараётган бундай

КОСМИК ЭПОПЕЯНИНГ ТАФСИЛОТИ

«Союз-9» космик кемасининг орбита бўйлаб узоқ вақт муваффақиятли учишига бағишланиб Ленинские Горидаги Москва университетининг мажлислар залида 9 июль куни матбуот конференцияси ва СССРнинг космонавт учувчилари икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони А. Г. Николаев ҳамда Совет Иттифоқи Қаҳрамони В. И. Севастьянов билан учрашув ўтказилганлиги тўғрисида илгари хабар бериб ўтилган эди.

Космонавтлар билан олимлар совет ва чет эл журналистларининг — газеталар, радио, телевидение вакилларининг саволларига жавоб қайтардилар.

Биринчи бўлиб саволларга СССР Фанлар академиясининг мухбир-аъзоси **О. Г. Газенко** жавоб берди.

Савол: Уч кишининг бир йил мобайнида бекик муҳитда бўлиши билан ўтказилган Ердаги эксперимент билан ўн саккиз кунлик учиш ўртасида қандай алоқа бор?

Жавоб: Умуман айтганда, бу турдаги тадқиқотлар бир-бирига алоқадор, улар битта программага киради. Лекин сиз назарда тутган йиллик эксперимент бир неча ойлар ва йиллар давом этадиган бўлажак учишларда ҳаётни таъминлаш вазифаларини ҳал этди. Бундан ташқари Ердаги экспериментда космик учиш омилларининг бутун комплексини такрорлаш мумкин эмаслиги табиийдир.

Савол: «Союз-9» космик кемасининг учиши инсон организми бундан ҳам узоқ давом этадиган парвозга бардош бера олади, деган хулоса чиқаришга имкон берадими? Башарти шундай бўлса, қандай шароитларда бардош бера олади?

Жавоб: Учиш натижалари инсоннинг анча узоқ давом этадиган парвозларга ҳам бардош бера олишини тахмин қилишга асос беради.

Савол: Келажакдаги доимий ишлаб турувчи орбитал станциялар сунъий оғирлик кучига эга бўлиши зарурми?

Жавоб: Орбитал станциядаги сунъий оғирлик кучи қанчалик мажбурий бўлишини ҳозирги вақтда айтиш қийин. Бу нарса бир қанча проблемаларни ҳал этишни ва тегишли экспериментлар ўтказишни, шу жумладан орбитал учиш шароитларида ҳам экспериментлар ўтказишни талаб қилади.

Савол: Космонавтлар юрагининг иши бир маромда бўлмаслиги космик фазони ўзлаштиришнинг бундан буёнги планларига таъсир қила оладими?

Жавоб: Шуни айтишим керакки, бу савол аниқ қилиб берилган савол эмас. Космонавтлар юрагининг «бир маромда» ишламаслиги содир бўлгани йўқ. Умуман олганда, «Союз-9» ишининг натижалари келгусидаги учиш планларини ўзгартиришга ҳеч қандай асос бермайди.

Шундан кейин саволларга кема командири **А. Г. Николаев** жавоб қайтарди.

Савол: Сиз ўз докладингизда «Союз-9» кемасининг учиши билан космик фазони тадқиқ қилишнинг муҳим босқичи тамом бўлди, деб айтдингиз. Бу гапдан Ер атрофида энди училмайди, деган маъно келиб чиқадими? Ва иккинчидан: келгусида космик фазони ўзлаштиришда аёллар иштирок этадими?

Жавоб: Космосни ўрганиш эндигина бошланди. Ҳали кўп нарса равшан эмас. Масалан, космик омилларнинг инсон организмига таъсири ҳали тўла-тўкис ўрганилгани йўқ. Шу сабабли Ер атрофига учишлар ҳали давом эттирилади. Узоқ давом этадиган парвозда аёлларнинг иштирокига келганда шуни айтишим мумкин. Бундай учишлар, эҳтимол, уч йилгача давом этар. Экипаж нуқул эркаклардан иборат бўлса, кемалардаги тартиб қандай бўлишини тасаввур қила оласизми, — деган гапни космонавт айтганида тўпланган кишиларнинг ҳаммаси жонланиб кетди.

Мухбирлардан бири, эндиликда космосга қилинадиган парвозлар сенсация бўла оладими? — деб сўради.

А. Г. Николаев бу саволга жавоб қайтариб, қуйидагиларни айтди:

— Ҳозир космосга учиш билан одамларни ҳайрон қолдириш қийин. Ҳа, Ернинг биринчи йўлдошини учириш, инсоннинг космосга биринчи парвози, Ойга биринчи марта учиш сенсация бўлган эди. Келгусида ҳам, эҳтимол, сенсацион парвозлар, айтайлик, бошқа планеталарга, бошқа оламга парвозлар амалга оширилар. Лекин ҳозир одамлар космосга ишлаш учун, уни пухта ўрганиш учун, бутун инсониятга фойда етказиш учун чиқмоқдалар.

Савол: Сизнинг биринчи парвозингиз ҳозир, «Союз-9» кемасида узоқ вақт учиш чоғида қай даража ёрдам берди?

Жавоб: Батафсил гапирадиган бўлсам, биринчи парвоз менга қай даража ёрдам берганлиги ҳақида узоқ сўзлашим мумкин. Қисқача қилиб шуни айтиш мумкинки, космосга биринчи бор қилган парвозим ҳамма ишда — учиш вақтининг ўзида ана шу масъулиятли топшириқни бажаришга тайёргарлик кўришга ҳам ёрдам берди. Масалан, вазнсизлик ҳолатининг менинг организмимга қандай таъсир этиши ва кемадаги ҳолат маълум даражада менга таниш эди. Мен ўз ўриндиғимдан осойишта кўтарилиб ишга киришдим. Менимча, учувчилар қилганидек космонавтлар ҳам космик парвозларда машқ қилиб, тажриба орттириб боришлари керак. Учувчилар қанчалик кўп учса, тажрибаси ҳам кўпайганидек, космонавтлар ҳам қанчалик кўп парвоз килса, тажрибаси шунчалик орта боради.

Савол: Космосда узоқ вақт учиш соҳасида сиз қўйган рекорд узоқ вақт сақланиб қоладими, бу ҳақда фикрингиз қандай?

Жавоб: Гап рекордда эмас. Ҳозир биз космосга ишлаш учун, космик фазони батафсил ҳар томонлама ўрганиш учун учмоқдамиз. Еримиз ҳақида ва космос тўғрисида кўпроқ нарса билиш учун космосга бундан кейин ҳам учаверамиз.

Савол: Сизнинг биринчи парвозингиздан бери космосда яшаш шароитлари қандай ўзгарди?

Жавоб: «Союз» кемасидаги яшаш шароитлари кўп баравар яхшиланган: ўзингизга маълумки, «Восток» кемаларида космонавтлар скафандр кийиб учишган эди. Кабиналар «Союз-9» кемасидагидек кенг эмас эди. «Восток» кемасида биттадан космонавт бор эди. «Союз» кемаларида эса космонавтларнинг нормал яшаши ва ишлаши учун ҳамма шароитлар яратиб қўйилган.

Бизнинг кемамизда бутун учиш давомида яшаш шароитлари юксак савияда бўлди. Ҳаво мусаффо эди, биз ҳароратни ўзимиз истаган даражада сақлаб тура олдик.

Савол: Сиз билан Севастьянов ўн саккиз кун ичида бекик фазода, Ердан олисда ёнма-ён бўлдингиз. Психологик уйғунлик нуқтаи-назаридан учишнинг натижалари қандай бўлди, характерларнинг ҳар хиллиги сизларнинг ўзаро муносабатларингизга таъсир қилмадими?

Жавоб: Бизнинг психологик уйғунлигимиз жуда яхши бўлди. Биз Ердаги шароитларда жуда узоқ вақт биргаликда тайёргарлик кўрдик. Биз қалин дўстлармиз. Ҳамма масалаларни биргаликда ҳал этдик, ишда бир-биримизга маслаҳат бериб турдик, экспериментларни ўтказишда бир-биримизга кўмаклашдик. Биримиз экспериментни бажараётганимизда иккинчимиз қўл қовуштириб ўтирганимиз йўқ. Менимча, характерларнинг ҳар хиллиги ёрдам берди. Агар шеригим менга ўхшаш камгап бўлганида биз бутун учиш давомида индамай учаберган бўлар эдик, деб ҳазиллашди космонавт. У эса анча гапдон эди.

Савол: Кема ичида овқатни иситиш асбоблари бормиди? Башарти йўқ бўлса, сиз овқатни қай турда истеъмол қилдингиз?

Жавоб: Кемамизда овқатни иситадиган асбоб бор эди. Бу — жуда яхши асбоб. Эрталаб туриб иссиқ кофе ичишни яхши кўраман. Тушлик овқат вақтида биз суюқ таомни: маставани, кўкатли шўрвани иситиб истеъмол қилдик. Иситилган таом жуда хуштам эди.

Савол: «Союз-9»даги телевизион ускуналар космосдан рангли тасвирларни юбориш имконини берадими?

Жавоб: «Союз-9» қора-оқ телевизион қурилма билан жиҳозланган эди. Лекин космосдан рангли тасвирларни бериш лозим бўлса, кемага рангли передатчик ўрнатиш мумкин.

Савол: Орбитадан Ерга тушишнинг икки турини — баллистик («Восток-3» кемасида) ва бошқарилувчи («Союз-9» кемасида) тушишни синаб кўрган бирдан-бир космонавтимизсиз. Ерга қайтиб тушишнинг ана шу вариантларини ўз таассуротингиз мисолида бир-бирига таққослаб беришингизни истар эдик.

Жавоб: Ҳа, уларнинг бир-бирридан фарқи катта. «Восток» кемасида Ерга тушиш баллистик тарзда бўлди ва зўриқиш 8-10 бирликкача борган эди. У вақтда атмосферанинг зич қатламларига кириш жараёнининг ўзи бутунлай бошқача эди. Ўшанда кеманинг ташқи қобиғи қандай «ёнаётганлиги» жуда яхши сезилиб турар эди. «Союз-9» кемасида эса бундай бўлмади. Чунки бошқарилган тарзда тушишда зўриқишлар ва кеманинг қизиши баллистик тарзда тушишдагига қараганда камроқ бўлади. «Союз» кемасида кеманинг аэродинамик хусусиятидан фойдаланилди. Зўриқиш эса унчалик кўп эмас, уч бирликдан тўрт бирликкача бўлди. Ерга қайтиб тушиш вақтида иллюминатор орқали кўп нарсани кузатиш мумкин бўлди. Виталий Иванович ўнг иллюминатор ёнида ўтирди. Шу сабабли кеманинг бурилишлари унга яхши кўриниб турди. Биз қайси командалар қачон ва қандай етиб келганлигини, парашют қандай очилганлигини айтиб, репортаж бериб турдик. Ерга қўнган пайтимизгача ана шуларнинг ҳаммасини Ерга маълум қилиб турдик.

Саволларнинг навбатдаги группасига борт инженер **В. И. Севастьянов** жавоб берди.

Савол: Космосда туш кўриш Ердагидан фарқ қиладими?

Жавоб: Йўқ, фарқ қилмайди. Ерда кўриладиган одатдагидек, ўз тилимиз билан айтганда оқу қора тусдаги тушларни кўрдик. Баъзида медиклар рангли тушлар кўрдингизми? — деб сўрашади. Мен бирон марта ҳам бундай туш кўрмадим.

Савол: «Союз-9» кемасида ҳаётни таъминлаш ресурслари қандай? Сизлар ўз парвозингизни қанча вақт давом эттира олган бўлур эдингиз? Космик кема ичида беш-ўн ойгача ҳаётни таъминлаш ресурслари қачон вужудга келтирилади?

Жавоб: Программага мувофиқ учиш ўн саккиз кун давом этиши керак эди. Биз бундан ҳам кўпроқ учишимиз мумкин эди. Беш-ўн ойга мўлжалланган ҳаёт таъминоти системалари қачон вужудга келишини айтиш қийин. Бу соҳада иш олиб борилмоқда.

Савол: Узоқ давом этадиган парвозда ўзингизнинг яна иштирок қилишингизга ишонасизми?

Жавоб: Космосга яна чиқишни ўзимга бахт деб ҳисоблайман.

Савол: Ернинг турли қитъалари устидан учиб ўтаётганингизда сиз тайга, чангалзорлар, дашт ўсимликларининг рангидаги фарқни ажратолдингизми?

Жавоб: Ҳа, ажратолдик. Спектрал характеристикалар нуқтаи назаридан олганда манзаралар бўёғи одатдаги самолётдан қандай кўринса, худди шундай кўринади.

Савол: Манзара бўёғи кузатиш бурчагига ва қуёш нурининг ёритишига қараб ўзгарадими?

Жавоб: Албатта, жуда кучли ўзгаради.

Савол: Кема радио орқали алоқа боғлаб бўлмайдиган зонага кираётганида алоқа ёки Ердаги станцияларнинг сигналлари бирдан тўхтаб қолдими ёки Ердаги станцияларнинг сигналлари аста-секин пасайиб бордими?

Жавоб: Сигнал аста-секин камайиб борди.

Савол: Радио орқали алоқа боғлаб бўлмайдиган зонадан қисқа тўлқинларда Ер билан алоқа боғлаш мумкинми?

Жавоб: Ҳа, мумкин.

Савол: «Союз-9» кемасининг учиши вазнсизлик жумбоғини ҳал этишни қанчалик яқинлаштирди?

Жавоб: Бу — космосни ўзлаштириш босқичларидан бири бўлди. Бинобарин, у инсоннинг вазнсизлик ҳолатида узоқ вақт бўлишини анализ қилишга муҳим ҳисса қўшади.

Савол: Вазнсизлик ҳолатида бўлиш сизнинг организмингизга қандай таъсир қилди? Сиз ўзингизни қандай ҳис этмоқдасиз?

Жавоб: Ўзингизни қандай ҳис қилмоқдасиз, дейсизми? Сиз ўзингиз ҳам кўриб тургандирсиз. Мен ўзимни яхши ҳис қилаётирман.

Венгриялик журналистлар космонавтга бундай савол беришди:

Ўртоқ Севастьянов, Кремлдаги қабул маросимида Венгрия делегациясининг аъзолари билан бўлган суҳбат чоғида сиз бир неча оғиз венгерча гапирганингизни эшитиш бизга ёқимли бўлди. Венгер тилини қандай қилиб ўргангансиз?

Бу саволга жавоб бериб, В. И. Севастьянов бундай деди:

— Мен студентлар делегацияси составида Будапештда бўлганман. Мен у ерда кўпгина дўст орттирганман. Венгер сўзларини ана шулардан ўрганганман.

Савол: Сиздан кейин узоқ вақт орбитага чиқмоқчи бўлганларга сиз нималарни айтишни истар эдингиз?

Жавоб: Уча беринглар, жуда мароқли бўлади, деган бўлур эдим.

В. И. Севастьяновдан кейин саволларга **М. В. Келдиш** жавоб берди.

Савол: Доктор Пейн (НАСА директори) АҚШда ва Совет Иттифоқида ўтказилаётган космик тадқиқотларнинг программаларида космосдаги қутқарув ишларига кўмаклашиш мақсадида космик кемаларни туташтириш механизмларини стандартлаштириш кўзда тутилсин, деган таклифни айтди. Бу таклиф хусусида совет томони қандай фикрда?

Жавоб: Биз доктор Пейндан ҳозирча бундай таклиф олганимиз йўқ. Башарти, оладиган бўлсак унга жуда зўр эътибор билан қараймиз. Лекин, табиийки, бу масаланинг техникавий томонини пухта ишлаб чиқиш лозим бўлади.

Савол: Совет Иттифоқи космик программасининг навбатдаги тадбирлари қандай бўлади ва бу тадбирлар қачон амалга ошириладӣ?

Жавоб: Биз яқин йиллар мобайнида ўз олдимизга қўяётган асосий вазифа — орбитал станциялар учириш ҳамда автомат аппаратлар ёрдамида Ер атрофи фазосини ва Қуёш системасини тадқиқ қилиш эканлигини матбуотда ва матбуот конференцияларида неча марталаб айтдик. Шу билан бирга биз космосга учишдан халқ хўжалиги мақсадлари учун — алоқа, метеорология, навигация ва шу сингарилар учун фойдаланамиз.

Савол: Доимий космик станцияни қачон вужудга келтириш мумкин?

Жавоб: Менимча, яқин йилларда вужудга келтирсак керак.

Савол: «Союз-9» кемасининг тажрибасига биноан инсоннинг космосда энг кўп вақт бўлишини белгилаш мумкинми?

Жавоб: Бу соҳадаги тадқиқотларни давом эттириш лозим деб ҳисоблайман, лекин «Союз-9»нинг тажрибаси инсоннинг космосда бўлиш вақти анчагина узоқ бўлиши мумкинлигини кўрсатди.

Савол: Ҳозирги вақтда Совет Иттифоқи Ойга одам қўндиришдан воз кечганми?

Жавоб: Биз ҳеч қачон бундай программани эълон қилган эмасмиз, бинобарин, аслини олганда, воз кечадиган нарсамизнинг ўзи ҳам йўқ. Яқин вақт ичида, мен кўп марталаб гапириб ўтганимдек, биз Ойга бошқариладиган аппаратлар учиришни планлаштираётганимиз йўқ. Бизнинг космик программамиз мен ҳозиргина баён этган тарзда бўлади.

Савол: «Союз-9» кемасининг парвози билан космик фазони тадқиқ қилиш соҳасида қандай янги тадбирлар тайёрланди ва амалга оширилди?

Жавоб: Бу тадбирлар, аввало, баъзи бир медицина-биология проблемаларини ҳал этишда, халқ хўжалиги учун зарур бўлган илмий-тадқиқотларга доир — геологик, метеорологик ва шу сингари тадқиқотларга оид материалларни олишдан иборат эди. Биз «Союз-9» кемасининг учиши узоқ муддатли орбитал станциялар вужудга келтириш соҳасида янги муҳим қадам бўлди, деб ҳисоблаймиз.

Савол: Илгариги кемалар тонг пайтида учирилган бўлса, «Союз-9» космик кемаси кечаси учирилди. Бунинг сабаби нима?

Жавоб: Кема кундузи, қулай вақтда қўнсин деб шундай қилинди. Бундан ташқари учишнинг ўн саккиз кун давом этиши ҳам ҳисобга олинди.

Савол: Биз узоқ муддатли орбитал станциялар вужудга келтириш даврида турганлигимизни космик кемаларимизнинг парвозлари кўрсатиб турибди. Бундай станциялар бир-бирига туташтирилган бир неча «Союз» кемаларидан иборат бўладими ёки олимлар бирон-бир бошқа системани ишлайдиларми? Ана шу космик станциялар экипажи составига қайси касбдаги кишилар киритилади?

Жавоб: Афтидан, улар космонавтлардан, кемаларнинг командирларидан, олимлардан, турли ихтисос кишиларидан иборат бўлса керак; эҳтимол, улар орасида геологлар ҳам бўлар, астрономлар ҳам албатта экипаж составига киритилади. «Союз» кемасининг узоқ муддатли станциялар вужудга келтиришга алоқасига келганда, «Союз» кемаларини вужудга келтириш юзасидан олиб борилган бутун ишдан фойдаланилиши табиий.

Савол: «Союз-9»нинг тажрибасини эътиборга олганда, космонавт Ерга қайтмасдан орбитал станцияда қанча вақт учиб юриши мумкин?

Жавоб: Ҳозир буни аниқ айтиш қийин, лекин чамаси бир ой учиб юра олса керак. Узоқ муддатли станцияни вужудга келтирмоқ учун шу вақт ҳам кифоя қилади, чунки бундай станцияни вужудга келтириш кемаларни туташтириш ва экипажни алмаштириш ишини ўтказишни назарда тутиши лозим.

Инсоннинг космосда бўлишининг физиологик чегаралари қандай эканлигини ҳозирча айтиш қийин, лекин бу масалани билиш планеталараро учишлар учун катта аҳамиятга эга. Масалан, Марсга учиш учун кўп ойлар керак бўлади, бундай учиш вақтида эса экипажни алмаштира олмайсиз. Лекин башарти кемада сунъий оғирлик вужудга келтирилса — бундай қилиш бемалол мумкин; у ҳолда инсоннинг космосда бўлиш вақти аслида чекланмаган бўлади.

Савол: Орбитал станциялардан неча йилдан кейин планеталараро учиш учун парвоз майдончаси сифатида фойдаланиш мумкин, деб ҳисоблайсиз?

Жавоб: Шуни айтиш керакки, инсоннинг бир неча ой давом этадиган планеталараро учишлари проблемаси ҳали жуда қийин. Бу ўн йилликда, эҳтимол, бу проблемани ҳал қилиб бўлмас.

Савол: Орбитал станцияларни вужудга келтириш ва ундан фойдаланиш соҳасида Совет—Америка ҳамкорлигининг истиқболлари қандай?

Жавоб: Боя айтганимдек, ҳамкорликка доир ва, жумладан, туташтириш узелларини унификациялашга доир таклифларга биз жуда зўр эътибор билан қараймиз.

* * *

Шу билан матбуот конференцияси тамом бўлди. Бу матбуот конференцияси фаннинг космос сирларига актив кириб бориши даврида инсоният олдида нақадар улуғвор истиқболлар очилаётганлигини кўрсатди. (ТАСС).

Тошкент области. Калинин районидаги «Қорасув» совхозининг коллективи бу йил сабзавот экинларидан мўл-кўл ҳосил етиштиришга аҳд этишган. Улар ҳозиргача 1000 тоннадан зиёд карам, 40 тоннадан ошиқ помидор ва бошқа сабзавот маҳсулотлари йиғиштириб, шаҳар аҳолисига совға қилишди. Суратда: узилган карамларни машинага ортиш пайти.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ).

илғор колхозлар ва совхозлар, саноат корхоналари областда кўплаб топилади. «Мажбурият олдингми, бажар», «Сўз бердингми, уддасидан чиқ» деган шиор эндиликда ҳамма учун ҳаёт тақозоси бўлиб қолди. Бу шиорга амал қилаётган, партия ва халқ олдидаги бурчини ҳалол оқлаётган ташкилотчи раҳбарлар, ташаббускор коммунистлар кўп. Уларнинг яхши ишлари, тажрибалари ва фазилатлари ҳаммага ўрнак бўла олади.

Маълумки, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVIII пленуми «Партия XXIII съезди, КПСС Марказий Комитети 1969 йил декабрь Пленумининг партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш ҳамда кадрларнинг топширилган иш учун масъулиятини ошириш тўғрисидаги қарорларини бажариш юзасидан Ўзбекистон партия ташкилотларининг вазифалари ҳақида»ги масалани муҳокама қилди. Пленум қарорида қайд қилинганидек, юксак уюшқоқлик, меҳнатда онгли интизом ва фидокорлик намунасини кўрсатаётган коллективлар оз эмас. Шу билан бирга, партия, совет ва хўжалик органларининг раҳбарлари орасида интизомсизлик ва масъулиятсизликка йўл қўяётган, бу билан ишни барбод этаётган ходимлар ҳам бор. Область партия комитетининг кейинги пленумида шу масала диққат марказида турди. Давлат ва ишлаб чиқариш интизомини бузаётган, белгиланган план ва топшириқларнинг бажарилишини таъминламаётган раҳбарлар принципиаллик ва муросасизлик билан танқид қилинди, партия ташкилотларининг эътибори мавжуд камчиликларни тезроқ тугатишга қаратилди.

Саноат корхоналарида ишлаб чиқариш қувватларидан қониқарсиз фойдаланилмоқда, айрим корхоналарда белгиланган планлар бажарилмаётир, маҳсулот сифати паст. Капитал қурилишда жиддий камчиликлар ҳукм сурмоқда, куч ва маблағларни объектларга сочиб юбориш, қурилиш муддатларини кейинга суриш фактлари учрайди. Ана шу нуқсонларга хотима беришни биз ўз олдимизга муҳим вазифа қилиб қўйдик.

Ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини комплекс ривожлантириш таъминланиши керак. Бироқ, областда жамоат чорвачилиги ҳали ҳам қолоқ соҳа бўлиб келмоқда. Сабзавотчилик, боғдорчилик ва бошқа тармоқларни ривожлантириш, алмашлаб экишни жорий этиш суст амалга оширилаётир. Бунинг асосий сабаби шундаки, областдаги баъзи хўжаликларнинг раҳбарлари бепарволикка, ваъдабозликка берилиб, масъулиятни чуқур ҳис қилмаётирлар. Партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари эса кадрларга нисбатан зарур даражада талабчанлик кўрсатмаётирлар. Натижада қарорлардаги кўпгина яхши тадбирлар қоғозда қолиб кетади, ваъдалар амалий иш билан мустаҳкамланмайди.

Гурлан районидаги «Қорақалпоғистон» колхози ва «Янгиобод» совхози раҳбарларининг масъулиятни сезмай қўйганликлари, хўжаликка раҳбарлик қилишда қўпол хатоларга йўл қўйганликлари хўжасизлик ва талон-торожнинг содир бўлишига олиб келди. Натижада раҳбарликни эплай олмаган, ишончни оқламаган кишилар лавозимларидан четлатилди ҳамда қилмишларига яраша жазоланди. 34-автобазанинг собиқ директори В. Кирьянов кўзбўямачиликка, давлат мулкига хиёнат қилишга йўл қўйганлиги учун ишдан олинди ва партиядан ўчирилди. Бунга ўхшаш фактлар хотиржамлик ва маҳмаданалик, хўжасизлик, шахсий манфаатни коллектив манфаатидан устун қўйиш каби иллатлар раҳбарни бебурд қилишини, партия ва халқ ишончидан маҳрум этишини кўрсатади.

Бизнингча, ўзига нисбатан талабчанликнинг маъноси шуки, ҳар бир ходим ўз сўзининг устидан чиқсин, ўз бурчини оқласин. Чунки сўз билан ишнинг бирлиги — ленинча иш услубининг муҳим талабидир. Амалда бажарилмаган ваъдаларнинг, ижросиз қолган қарорларнинг ишга заррача манфаати йўқ. Бу оддий ҳақиқатни ҳар бир ходим доимо эсида тутмоғи керак. Кадрларни юксак талабчанлик руҳида тарбиялашда соғлом, принципиал танқид, ўз ўзини танқид каби синалган воситадан кенг фойдаланишимиз зарур. Бундай ўртоқларча танқид ишдаги камчиликларни бартараф қилишга ёрдам беради.

Областимиз меҳнаткашлари улуғ Ленин юбилейи йилида юксак мажбуриятлар олганлар. Саноат ходимлари, қурувчилар ва транспортчилар ўртасида беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш, Хоразм Халқ революциясининг 50 йиллигига муносиб совға тайёрлаш учун умумхалқ мусобақаси кенг қулоч ёйди. Қишлоқ меҳнаткашлари эса бу йил мамлакатга 360 минг тонна пахта етказиб бериш ва ҳамма турдаги қишлоқ хўжалик маҳсулотларини кўпайтириш учун курашмоқдалар.

ШИРАСИЗ ШИРИНЛИКЛАР

Раззоқвой отанинг қизиқ одати бор: дастурхонда бир талинка парварда билан новвот турмаса нонушта қилгани ўрнига тушмайди. Тағин қанақаси денг, парварданинг оғизга солганда эриб кетадиган, қордан оппоғи-ю, новвотнинг ичида ипи бор, пиёлага солиб устидан чой қуйсанг шишадек чарсиллайдиган дури бўлиши керак.

— Новвотда ҳосият кўп, — дейди ота набираларига ҳам, — дастлаби меъдани мустаҳкамлайди.

Хуллас, Раззоқвой отанинг бу қандолатларга ўчлиги уйидагиларгагина эмас, яқин орадаги дўкончиларга ҳам аён. Чолни ранжитмаслик учун улар ҳам сарҳилини отага илинишади. Бироқ, яқинда ота новвот олиш учун дўконга бориб, фиғони-фалакка чиқди:

— Отахон, бу сафарги новвотнинг мазаси йўқ, — деди сотувчи, — нуқул қозоннинг тагидан қириб олинганини юборишибди. Парварда ҳам кўримсиз, кўнгилдагидек эмас.

Бошқа дўконларда ҳам аҳвол шу эди. Умуман халқимизда бу ширинликларга талаб катта. Турган гап, ҳамманинг ҳам шунақа, хуштаъм ширинликлар егиси келади-да. Шуни ҳисобга олиб шаҳримизнинг кўпгина райпромкомбинатлари қошида Маҳаллий саноат министрлигига қарашли цехлар очилиб, унда камчил ширинликлар тайёрлана бошланган эди. Ана шу цехларнинг баъзиларида тайёрланган новвот ёки парвардани оғизга солиб роҳат қилинса, баъзиларида тайёрланганидан афтинг буришади, таъбинг тирриқ бўлади.

Ана шундай тескари мақтовга сазовор бўлган цехлардан бири Куйбишев районига жойлашган.

Хўш, бу ерда оғизда мазаси қоладиган ширинлик тайёрланмаслигининг боиси нима? Масаллиғ ёмонми? Йўқ. Масаллиғ етишмайдими? Асло. Керагича топилади...

Бу — цех маркасини ўйламаслик ва ишга совуққонлик билан қараш оқибатидир, холос.

Авваламбор бу ерда иш бетартиб йўлга қўйилган. Қозонга қиём ҳам, сув ҳам аниқ ўлчов билан эмас, чамалаб қуйилади. Ҳеч қандай технологик асбоб-ускуна йўқ. Ишнинг аксари қўлда бажарилади. Новвот қиёмини қайнатиш ва қотириш ҳам аниқ градусда эмас, тусмол билан қилинади. Натижада унинг дури камаяди. Кукуни, қозонга ёпишган сифатсизи эса 35 процент ўрнига 50 процент ва ундан ошиб кетади. Устига-устак қуп-қуруқ, шалдираб туриш ўрнига намиқиб, ушласангиз бармоққа чиппа-чиппа ёпишади. Парварда бўлса, новвотдан қолган қиёмга қўшиб қайнатилгани учун ранги саргайиб, куйинди маза келади. Бундан ташқари, чақмоқ қанддек бир хил бўлиш ўрнига қолипдан турли-туман шаклда чиқарилади.

Хуллас, бу цехда кунига саккиз тоннадан ортиқ ишлаб чиқарилаётган маҳсулот харидорларни ранжитади. Ҳатто баъзи магазинлардан қайтариб юборилади. Шуниси ажабланарлики, бу цехдан чиқарилаётган парварда ва новвотлар солинаётган идишларга адрес ёзилмайди. Афтидан адрес ёзишга мулоҳаза қилаётган бўлишса керак. Тўғри-да, фалон цехнинг ширинлигини еб маза топмадим, дегувчилар топилмайди, дейсизми?

— Шундай экан, яхши масаллиғдан ёмон маҳсулот тайёрлаётган цех ишини текшириб қўядиган идора йўқми? — деб ўйларсиз. Бор, албатта. Ўтган йили ноябрь ойида молларнинг сифатини текширувчи Давлат инспекцияси ходимлари бу иш билан жиддий шуғулланишганди. Ўшанда текширилган 2025 кг новвот, 450 кг парварда ва 50 кг барбариснинг ҳаммаси брак қилинган эди. Шундан кейин Куйбишев райпромкомбинати ва Маҳаллий саноат министрлигидаги тегишли ўртоқлар ишни яхшилаш ҳақида ёзишма бошлашди. Бироқ, ҳолва деган билан оғиз чучиб қолмаганидек, қоғозбозликнинг ўзидан бир иш чиқмади. Март ойидаги текширув бунга яққол далил бўлди. Бу сафар ҳам текширилган маҳсулот юз фоиз брак қилинган эди-да. Ҳатто кейинги текширувда новвотнинг дури яна ҳам камайиб кетганлиги аниқланди.

Гапимизнинг лўндаси шуки, эл дастурхонига киши таъбини равшан қиладиган ширинликлар керак. Юқоридаги ширинликлар цехига ўхшаш мазаматрасиз кандолатлар тайёрлаб одамлар таънасига учраш уят эмасми?

М. ПАРПИХЎЖАЕВ.

СПОРТ янгиликлари

ТОШКЕНТЛИК ЧЕМПИОННИНГ ЮТУҒИ

Бундан бир ҳафта олдин классик ва эркин кураш бўйича мамлакат терма командаси Москва — Прага — Монреаль — Торонто — Эрмонтон маршрути бўйлаб жаҳон чемпионатига йўл олган эди. Мусобақани биринчи бўлиб классик кураш моҳирлари бошлаб беришди. Чемпионатда турли вазндаги 12 полвон совет спорти шарафини ҳимоя қилди. Шуниси қувончлики, мусобақада тошкентлик полвон 1969 йилги жаҳон чемпиони Рустам Казаков ҳам иштирок этди ва бронза медалини қўлга киритди.

СУЗУВЧИ РЕКОРДИ

Пойтахтимизда ёшлар ўртасида сузиш бўйича республика биринчилиги мусобақалари бўлди. Бунда сузувчилардан А. Евсюнин, В. Дудочкин ва С. Гаранинлар яхши кўрсаткичларга эришдилар. 200 метрли масофага брасс усулида сузишда Евсюнин 2 минут-у 36,6 секунд натижага эришган бўлса, Дудочкин 2 минут 36,8 секундда сузиб ўтишга муваффақ бўлди. Шундай қилиб «Меҳнат» спорт жамияти бу икки вакилининг қўлга киритган ютуғи мастерлик нормативидан ҳам ошиб кетди. Учинчи спортчи — «Локомотив» жамияти вакили С. Гаранин эса 1500 метрга сузиб, масофани 18 минут 28,5 секундда ўтди ва ёшлар ўртасида республика янги рекордини ўрната олди.

МОСКВА ВА ТБИЛИСИДА

Футбол мухлисларига маълумки, мамлакат Кубоги — биллур соврин учун курашни давом эттириш Киев, Тбилиси ҳамда пойтахт динамочиларига, шунингдек «Нефтчи» командасига насиб этган. Яқинда СССР Футбол федерацияси ана шу командалар ўртасида ўтказиладиган ярим финал учрашувларининг қачон ва қаерда бўлишини эълон қилди. Қуръа ташлаш бўйича аниқланган бу ўйинлар 25 июлда «Динамо» (Тб) — «Нефтчи» ва «Динамо» (М) — «Динамо» (К) учрашувлари Тбилиси ҳамда Москвада ўтказиладиган бўлди.

«СПАРТАК» ОЛДИНДА

«Ёшлик» спорт саройида ёшлар спорт гимнастикаси бўйича республика шахсий команда биринчилиги учун курашдилар. Мусобақада «Динамо», «Буревестник», «Спартак», «Локомотив», «Меҳнат» ва 4-болалар спорт мактаби командалари ўзаро куч синашди. Гимнастлар курашида бу сафарги биринчилик спартакчиларга тегди. Иккинчи ва учинчи ўринларни «Локомотив» ҳамда «Динамо» командалари эгаллади. Спорт гимнастикаси бўйича ёшлар ўртасида республика чемпиони фахрли номини олишга спартакчи Лола Ҳасанова билан динамочи Восген Амировлар сазовор бўлдилар.

«ТРАКТОР»НИНГ ШИЖОАТИ

Тошкентнинг «Трактор» командаси футболчилари кейинги учрашувларда ўз ишқибозларини анча ҳурсанд қила бошлади. Команда А классида ўйнаб, анча тажриба орттирган ва ўз группасида олдинги ўринларда бораётган «Политотдел» командаси устидан ғолиб чиқди. Команданинг ўйинчиларидан Михайлов ва Зеленицкийлар колхоз командаси дарвозасига биттадан тўп киритишга муваффақ бўлдилар. Натижада ҳисоб 2:0 ҳисобида якунланди. [illegible] Б. Витиналов ва Г. Красницкийлар [illegible]

Фарғонанинг «Нефтяник» командаси ҳам «Восток» (Усть-Каменогорск) футболчилари устидан ғолиб келди. Османов киритган ягона тўп фарғоналикларга икки очко келтирди.

ЯНГИЛИКЛАР, ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР — ПЛАНЕТАМИЗДА

РУМИНИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

БУХАРЕСТ, 9 июль. (ТАСС). Аджерпресс агентлиги хабар беради: 8—9 июлда Румыния Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди.

Пленум Румыния Коммунистик партияси ва Румыния Социалистик Республикаси хукуматининг ташқи сиёсат тўғрисидаги фаолияти ҳақидаги ахборотни тинглади ва бу фаолиятга ижобий баҳо берди.

Пленум Румыния Социалистик Республикаси билан СССР ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартномага юксак баҳо берди, ҳар иккала социалистик давлат ўртасидаги муносабатларни румин ва совет халқларининг бахт-саодати йўлини ривожлантиришда, жаҳон социалистик системасини ва унинг бирлигини мустаҳкамлаш учун, бутун дунёда тинчлик ва тараққиёт иши учун бу шартнома ғоят катта аҳамиятга эга эканлигини қайд қилди.

Пленум баъзи иқтисодий масалаларни ҳам, шу жумладан, қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқаришни ташкил этиш тўғрисидаги қонун лойиҳасини, Румыния Коммунистик партияси Марказий Комитети ижроия комитетининг шу йил баҳорда бўлиб ўтган сув тошқини ва унинг оқибатларини тугатиш чоралари тўғрисидаги ахборотини кўриб чиқди. Муҳокама қилинган масалалар бўйича тегишли қарорлар қабул қилинди.

Пленум Румыния Коммунистик партиясининг 50 йиллик байрами тўғрисида қарор қабул қилди.

Пленумда Румыния Коммунистик партиясининг Бош секретари Н. Чаушеску нутқ сўзлади.

ФАВҚУЛОДДА ҲОЛАТ БЕКОР ҚИЛИНДИ

РАБОТ, 9 июль. (ТАСС). Марокаш қироли Ҳасан II 1965 йил июнида жорий этилган мамлакатдаги фавқулодда ҳолат бекор этилганлигини эълон қилди.

Қирол кеча Работ радиоси ва телевидениеси орқали нутқ сўзлаб, мамлакатда янги конституция жорий этилишини ҳам айтди. Конституция лойиҳаси 24 июлда умумхалқ муҳокамасига қўйилади.

Янги парламентга сайловни икки даврада — шу йил 21 ва 28 августда ўтказиш мўлжалланди.

ХАЛҚ МОНГОЛИЯСИНИНГ БАЙРАМИ

Монголияда халқ революциясининг 49 йиллигига ҳамда Совет—Монголия дўстлиги ўн кунлигининг бошланишига бағишлаб 9 июлда Москвада пойтахт жамоатчилик вакилларининг тантанали йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда сўзга чиққан Москва жамоатчилигининг намояндалари қардош монгол халқини шонли йиллик билан самимий қутладилар ва миллий байрам муносабати билан Монголия Халқ Республикасининг барча меҳнаткашларига дўстона истакларини изҳор қилдилар.

Монголия Халқ Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Н. Чувсанчултэм бундай деди: 1921 йилда Улуғ Октябрь ғояларининг бевосита таъсири остида ғалаба қозонган халқ революцияси Монголия тарихида бурилиш нуқтаси бўлди. Бизнинг халқимиз улуғ Ленин кўрсатган йўлдан бориб ва жаҳонда биринчи социалистик давлат — Совет Иттифоқининг ҳар томонлама қардошларча ёрдамига суяниб тарихан қисқа муддат ичида ажойиб муваффақиятларга эришди.

Элчи таъкидлаб ўтдики, Монголия Халқ Революцион партияси, бутун монгол халқи социализм ва коммунизм тантанаси йўлида улуғ Совет Иттифоқи билан қардошларча дўстлик ва ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш учун бундан кейин ҳам бутун кучини сарфлайверади. (ТАСС).

ВЕНГРИЯ Халқ Республикасида нефть саноати жадал суръатлар билан ривожланмоқда. Халқ ҳокимияти йилларида мамлакатда нефть қазиб олиш 10 баравар ўсди. Суратда: мамлакат шарқида жойлашган Хайдусобослодаги нефтни қайта ишлаш ва газ заводи. Бу ерда бундан бир неча йил муқаддам нефть кони топилган эди.

МТИ—ТАСС фотоси.

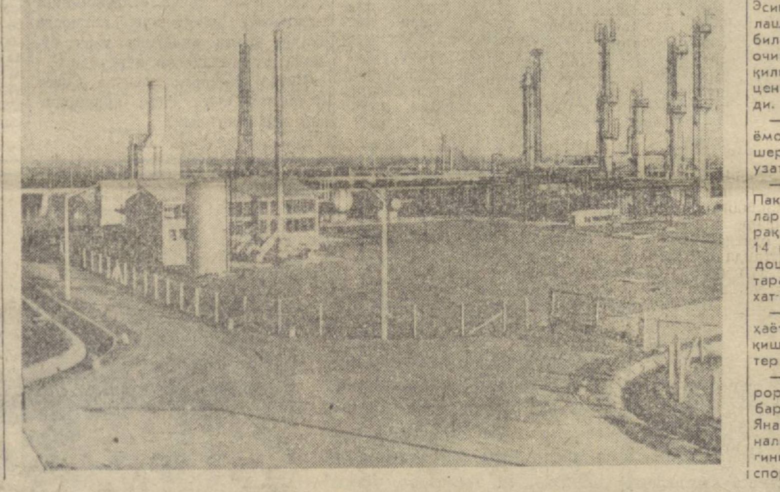

БУЗИЛГАН ЗИЁФАТ

ФЕЛЬЕТОН

Жанубий Корея «президенти» Пак Чжон Хининг кайфи чоғ эди. У ҳозиргина миллий бирлашиш министри Син Гэ Ванни истеъфога чиқариш тўғрисидаги декретга қўл қўйди. Бу министр унинг кайфиятини тез-тез бузиб турарди. Син негадир Кореяни бирлаштириш проблемаси ўзига ростакамига топширилган деб ўйларди. У бу ҳақда кўп ўйлар ва ҳатто ўз фикрларини ошкора айтишдан ҳам тоймас эди. Бир куни у Шимолдаги воқеаларни жамоатчилик билан янада кенгроқ муҳокама қилиш учун 1961 йилда қабул қилинган коммунизмга қарши кураш тўғрисидаги қонунни ўзгартириш керак, деди. Бошқа куни эса тўғридан-тўғри «Шимолий кореяликларни сиёсий куч сифатида тан олмасдан туриб, биз ҳеч нарсага эришолмаймиз» дейишдан ҳам ҳайиқмади. Син ҳатто Жануб билан Шимол ўртасидаги алоқалар тўғрисида жамоатчилик фикрини билиш учун анча кишини сўроқ ҳам қилиб кўрди. Бундан айниқса Пакнинг жиғи-бийрони чиқди. Буни қарангки, Син ундан сўрамай-нетмай савол-жавоб натижаларини матбуот конференциясида эълон қилиб қўйди. Йўқ, Пак бунақанги бебош эркинликни кечиролмайди. Шу боисдан Синга ўз тахтидан кетишга тўғри келди. Аммо энди буларнинг ҳаммаси ўтиб кетган эди. Шунинг учун ҳам Пакнинг кайфи чоғ.

Бироқ, Пак ўзининг бу хурсандлигида қандайдир ачиниш ва ўксиниш борлигини ҳис қилди. Ахир Син анойилардан эмас. Бошқа министрларни у билан тенглаштириб бўлмайди. У Сеуль миллий университетининг президенти эди. Корея иқтисодий ассоциациясини ҳам ўша ташкил этди. Син 1961 йилда Пакнинг топшириғи билан мамлакат иқтисодий тараққиётининг биринчи планини тузиб чиқди. Лекин бу планнинг амалга ошмай қолиши унинг айби билан бўлгани йўқ. Умуман Син ҳали кўп керак бўлади. Унинг ковушини бутунлай тўғрилаб қўйиш яхши эмас...

Шундай қилиб, Пак «пуль-коги» тайёрлаб, Синни хайрлашув зиёфатига таклиф этди. Пакнинг ўзи бу овқатни жуда яхши кўрарди. Айниқса, у сихга майдалаб тахлаган гўштни шахсан ўзига тайёрлаган кўрада пиширишни жуда хуш кўрарди.

...Залнинг ўртасида иккита стол ясатилган. Пастгина стол — хонтахта атрофида Пак билан Син шарқчасига чордана қуриб ўтиришди. Уларнинг қаршисидаги баланд стол ёнида турган ўриндиққа мистер Сэм ўтирди. Бу америкалик жаноб Пакнинг коммунизмга қарши кураш бўйича маслаҳатчиси эди. У чордана қуриб ўтиришга ўрганолмагани учун кечирим сўради. Сўнгра «бу менга оёқни столга қўйиб ўтиришга халақит беради» деди-да, «пуль-коги» — кабобга ҳужумга ўтди. Суҳбатни Пак бошлаб берди.

— Дўст бўлиб қолайлик, Син, — деди у, кўрага янги гўштдан қўяр экан. — Сени ҳеч ҳам кеткизгим келмаяпти. Лекин менинг одатимни ўзинг биласан-ку, айтган сўзимни қайтиб ололмайман. Айниқса жамоатчиликнинг фикрини сўраб-суриштириш сенга нима учун керак бўлиб қолди?

— Унинг нимаси мунча хавфли экан? — жилмайди Син. — Менимча унинг натижалари жуда ҳам оддий-ку. Эсингиздами, Кореяни бирлаштириш борасида Сеуль билан Пхеньян ўртасидаги очиқ музокараларда сўроқ қилинганларнинг атиги 9 процентигина бу фикрга қўшилди.

— Шунинг ўзи ҳам жуда ёмон, — деди мистер Сэм шерикларига виски қуйиб узатар экан.

— Ҳа, ёмон, — такрорлади Пак, — лекин бошқа жавоблар бундан ҳам ёмон. Ўша рақамлар эсимда турибди. 14 процентдан кўпроғи қариндошларникига бориб-келишга тарафдор, 25 проценти эса хат-хабар ёзишиб туришга.

— Муттаҳамлар, Шимолда ҳаёт қанақалиги билан қизиқишяпти, — ҳиқиллади мистер Сэм.

— Ҳа, қизиқишяпти, — такрорлади Пак, — бизнинг хабарларимизга ишонишмаяпти. Яна 30 процентга яқини журналистлар юбориш кераклигини айтишяпти. Айниқса спортчилар борди-келдисини айтмайсизми. Фикри сўралганларнинг 35 проценти Пхеньян билан спортчиларимиз борди-келди қилишсин, мусобақалар ўтказишсин, дейишяпти.

— Шимолликлар билан ўйнашишмоқчи, ифлослар, — кабобни тишлаб, сихни улоқтирди-да, ўрнидан туриб кетди мистер Сэм, — бу ўйин яхшиликка олиб бормайди...

— Олиб бормайди, — такрорлади Пак, кўрага пуфлар экан.

— Бир оз шароитга ҳам қараш керак-да,—яна жилмайди Син. — Бунақанги музокаралар учун тўққиз эмас, балки тўқсон процент жанубликлар овоз беришини кутиб ўтириш шарт эмас. Бу ҳолда спортчиларни айирбошлашга 35 эмас, 95 процент овоз беришлари турган гап. Йўқ, шароитни ҳозирдан вужудга келтириб бормасак бўлмайди...

— Ҳозирдан?! — ғулдиради Пак. Иссиқ кабоб оғзини куйдирди шекилли, афтини бужмайтирди. — Нима, сен бирлашишни мен етмишинчи йилларнинг охирларига белгилаганимни билмайсанми?

— Шу муддатга келишиб олинган, — қўшиб қўйди мистер Сэм.

— Унда тўғри музокаралар олиб бориш тарафдорларининг сони аҳолининг 100 процентидан ҳам ошиб кетади-ку, — заҳархандалик билан кулди Син.

Пак сихни хонтахтага улоқтирди-да, бақирди:

— Сен бугунги кунда Пхеньян билан тўғри музокаралар олиб бориш очиқ тарафдорларининг 9,5 проценти нима эканлигини биласанми?! Ахир бу яширин тарафдорларнинг 95 проценти дегани. Ахир бу очиқдан-очиқ гапираётган муттаҳамлар, менинг сиёсатимга қарши чиққанлари учун хавф остида қолишганини жуда яхши билишади-ку! Коммунизмга қарши кураш тўғрисидаги қонунни мен ҳали бекор қилганим йўқ! Айниқса 35 процент спортчиларни айирбошлаш тарафдорларининг очиқ чиқишларига нима дейсан? Нима бу ўйинчокми?! Бу қўзғолон, революция, ахир!

— Қўзғолон! — тасдиқлади мистер Сэм.

— Йўқ, сен менга сўроқ қилганларингнинг рўйхатини бер, — шовқин солди Пак. — Мен уларга музокарала ру айирбош нима эканини кўрсатиб қўяман!

Шундай деб Пак кечки зиёфатга яширин полиция бошлиғини чақиришларини буюрди. Кўрада куйиб кетган гўштдан тутун бурқсирди. Зиёфат бузилган эди.

Н. ШИММЕЛЬ,
(АПН).

Редактор ўринбосари **Х. ЕДГОРОВ.**

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

Тошкент телестудиясининг ҳафталик программаси

13 июль, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.25 — **Тошкент.** 18.30 — Болалар учун эшиттириш. **Рус тилида:** 19.00 — Телеянгиликлар, 19.15 — Ҳужжатли фильм. 19.45 — Вьетнам поэзияси. **Ўзбек тилида:** 20.25 — Телеянгиликлар. 20.40 — Оламда нима гап? 21.10 — Спектакль. 22.30 — **Москва. Футбол:** «СПАРТАК» (Москва) — «ДИНАМО» (Москва).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **Тошкент.** Ўқув кўрсатувлари. 20.00 — **Москва.** Концерт. 21.00 — Янгиликлар, 21.05 — Актуал саволларга жавоблар. 21.20 — Бадиий фильм. 22.30 — **Тошкент. «Учинчи қадам»** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **Душанба кўрсатувлари.**

14 июль, СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — **Москва.** 13.05 — Янгиликлар, 13.15 — Телеочерк. 14.15 — «Пионерия» телеагентлиги». 14.45 — **«Шерларни ўргатувчи»** (бадиий фильм). 16.20 — Янгиликлар, 18.25 — **Тошкент. Рус тилида:** 18.30 — Телеянгиликлар, 18.45 — Пойтахтимиз меҳмонлари. **Ўзбек тилида:** 20.55 — Телеянгиликлар. 21.10 — Дўстларимиз маслаҳати, 21.30 — Концерт, 22.10 — **«Она садоқати»** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 — **Тошкент.** Ўқув кўрсатувлари. 20.00 — **Москва.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — **Тошкент кўрсатувлари.**

15 июль, ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.25 — **Тошкент.** 18.30 — Телеянгиликлар. **Ўзбек тилида:** 18.40 — «Қувноқ пионер ёаи», 19.10 — Бадиий ҳаваскорлар концерти, 19.50 — Телеянгиликлар, 20.00 — **Москва.** 20.30 — «Молодость», 21.00 — Янгиликлар, 21.05 — Телеспектакль, 22.20 — Ҳужжатли фильм, 22.50 — **«Гаровга тикилган ҳаёт»** (телефильмнинг 3-серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.25 — **Тошкент. Рус тилида:** 18.30 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.10 — Музикали эшиттириш. **Ўзбек тилида:** 20.00 — Телефильм, 20.55 — Концерт, 21.35 — Кинофильм, 21.55 — **«Аёллар салтанати»** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — **Тошкент кўрсатувлари.**

16 июль, ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.25 — **Тошкент. Рус тилида:** 18.30 — Телеянгиликлар, 18.45 — Мультфильм, 18.55 — «ЛЕНИННОМА», 19.25 — Телеспектакль. **Ўзбек тилида:** 20.55 — «ЕРҚИН ҲАЁТ», 22.05 — Телеянгиликлар. 22.20 — Тежамкорлик учун, 22.35 — Совет киноси усталари: Аббос БАКИРОВ.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — **Москва,** 13.05 — Янгиликлар, 13.15 — Ўқувчилар учун эшиттириш, 13.55 — **«Малиновкада тўй»** (кинокомедия). 15.30 — Янгиликлар. 18.00 — **Душанба** 19.45 — **Москва** «Менинг заводим — менинг оилам», 20.15 — Болалар учун эшттириш, 21.00 — Янгиликлар, 21.05 — Концерт, 21.20 — Социализм дунёси, 21.40 — Балет миниатюралари, 22.20 — **«Гаровга тикилган ҳаёт»** (телефильмнинг 4-серияси). 23.30 — «ВАҚТ» программаси. 24.00 — **«Виринел»** (бадиий фильм). 01.45 — Украина санъат усталарининг концерти.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — **Тошкент.** 20.20 — Фильм—концерт. 20.40 — Ҳужжатли фильм, 21.00 — Телеспектакль.

17 июль, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.25 — **Тошкент. Рус тилида:** 18.30 — Телеянгиликлар, 18.45 — Ўсмирлар учун эшиттириш, 19.25 — Телеспектакль. **Ўзбек тилида:** 20.30 — Телеянгиликлар. 20.50 — Июль Пленуми қарорлари — ҳаётга! 21.10 — «Жасорат», 22.00 — Саҳна усталари Анвар ЮСУПОВ.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — **Москва,** 13.05 — Янгиликлар, 13.15 — «Сенга ёшлик», 14.00 — Саҳна усталари билан учрашув. СССР халқ артисти И. ТУМАНОВ, 15.00 — **«Қўлга тушмас қасоскорларнинг янги саргузаштлари»** (бадиий фильм). 18.30 — **Тошкент.** Ўқув кўрсатувлари. 20.00 — **Москва.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — **Тошкент. Ўзбек тилида:** «Халқ номзоди» кинофильм. **Рус тилида:** 20.20 — Фильм-концерт. 20.55 — Илмий-оммабоп фильм, 21.30 — **«Казаклар»** (бадиий фильм).

18 июль, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — **Тошкент. Ўзбек тилида:** 10.00 — Телеминиатюралар, 10.40 — **«Дадам капитан»** (бадиий фильм), 12.00 — **Москва.** 12.05 — Гимнастика, 12.30 — Янгиликлар, 12.45 — Қўғирчоқ спектакль, 13.30 — «ЗДОРОВЬЕ» программаси. 16.55 — **Тошкент.** 17.00 — Телеянгиликлар. **Ўзбек тилида:** 17.10 — «БОЙЧЕЧАК», 17.40 — Ҳужжатли фильм, 18.00 — «Ёшлик» студияси кўрсатади, 18.55 — Телеянгиликлар, 19.10 — Эстрада концерти. 20.00 — **Москва,** 21.00 — Янгиликлар. 22.05 — **«Гаровга тикилган ҳаёт»** (телефильмнинг 5-серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

15.00 — **Москва.** 20.00 — **Тошкент.** Цирк томошалари, 20.40 — Бадиий фильм.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **Душанба,** 19.00 — Янгиликлар, 19.15 — Бадиий фильм, 20.35 — Фан—ишлаб чиқаришга, 21.00 — «Оқшом эртаклари», 21.10 — «ЧАШМА», 22.10 — Янгиликлар, 22.25 — Ҳусайн Нажмиддинов куйлайди

19 июль, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — **Тошкент. Рус тилида:** 10.10 — «Янгра барабан!», 10.30 — Телеспектакль. **Ўзбек тилида:** 12.20 — Ўқувчилар учун концерт, 13.00 — Мультфильм, 13.20 — **«Ҳаёлпарастлар»** (бадиий фильм), 18.00 — Металлурглар кунига бағишланган кўрсатув, 18.30 — Концерт. **Рус тилида:** 19.00 — «АХБОРОТ», 19.30 — Бадиий фильм. **Ўзбек тилида:** 21.05 — Июль Пленуми қарорлари — ҳаётга!, 21.20 — Телеминиатюралар (такрорий кўрсатув), 22.00 — «АХБОРОТ», 22.30 — Концерт, 23.30 — **Москва. Футбол: «ДИНАМО»** (Москва) — ЦСКА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — **Тошкент.** Ўқув кўрсатувлари, 12.00 — **Москва,** 12.05 — Болалар учун гимнастика, 12.15 Янгиликлар, 12.30 — Металлурглар кунига бағишланган кўрсатув, 14.15 — Ҳаваскорлар концерти, 15.00 — Моҳирлар турнири. 16.00 — Қишлоқ меҳнаткашларига, 16.30 — Спектакль, 18.45 — Совет армияси жангчилари учун эшиттириш, 19.15 — Янгиликлар, 19.25 — **«Цирк»** (бадиий фильм), 21.00 — Янгиликлар, 21.05 — **«Етти кун»** (халқаро программа), 21.30 — Киносаёҳатчилар клуби.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 — **Фрунзе.** 17.20 — Денгизлар, тоғлар оша, 18.30 — Металлурглар учун концерт. **Рус тилида:** 19.15 — Экран — болаларга, 20.35 — **«Ушанинг қаллиғиман»** (бадиий фильм).

РАДИО БУГУН

6.15 — Тонгги концерт, 7.40 — Куйлар, 8.25 — Классик шоирларнинг ғазаллари билан айтиладиган қўшиқлар, 9.30 — Романслар, 10.10 — «Гулшан» радиожурнали, 11.35 — Рақслар ва қўшиқлар, 12.15 — Ўзбекистон санъат усталарининг концерти, 13.30 — Микрофон олдида Л. Иванова ва М. Магомаев, 15.10 — «Правда» газетасининг обзори, 15.20 — **«Фан ва турмуш»** радиожурнали, 15.40 — Енгил чолғу куйлари, 16.10 — **«Қўшиқ ёзувчи шоир. Уткир Рашид»** Суҳбатли концерт, 17.20 — Уйғур куйлари, 17.50 — «Идеология ва ҳаёт», 18.00 — Чўлқуварлар учун концерт, 18.40 — Спорт эшиттириши, 19.20 — Достонлардан қўшиқлар, 20.00 — **«Ленинནома»** программаси (русча), 20.30 — Севги қўшиқлари, 21.00 — «Халқ Монголияси ривожланиш йўлида». Суҳбат, 21.10 — «Қишлоқ радиоклубида». Музикали эшиттириш, 22.20 — «Шанба оқшомида» концерт, 23.10 — Дам олиш концерти, 24.00 — Тунгги концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — **Тошкент кўрсатади,** 10.00 — «ЭКРАН ҲАНДАСИ», 10.40 — **«Шоҳсанам ва Ғариб»** (бадиий фильм), 12.00 — **Москва кўрсатади,** 16.55 — **Тошкент кўрсатади,** 17.00 — Телеянгиликлар, 17.10 — Болалар учун концерт, 17.40 — Телефильм, 18.10 — «ЁШЛИК» студияси кўрсатади: «СТУДЕНТЛИК — ОЛТИН ДАВРИМ», 19.00 — Телеянгиликлар.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

15.00 — **Москва кўрсатади,** 20.00 — **Тошкент кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **Душанба кўрсатади.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Яшасин севги! — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12 да), «СПУТНИК» (кеч соат 8 ва 9 да), НАВОИЙ номли (кундуз соат 1 ярим ва кеч 7.20 минутда).

Уч ёқлама текширув — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Онам эрга тегди — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (эрталаб соат 10, 11 ярим, кундуз 4 ва кеч 9 да).

Қора лола — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Спартак — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Халоскорлик — «МОСКВА» (кундуз соат 1 ва кеч 6 да).

Графиня Коссель — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 3 кеч 6 ва 8.45 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 9 ва 10.40 минутда бошланади)

Уч ёқлама текширув — «ФЕСТИВАЛЬ», ТЕЛЬМАН номли.

Онам эрга тегди — «ХИВА».

Шантеклер маликаси — «РАКЕТА».

ЛЕНИН КОМСОМОЛИ НОМЛИ МАРКАЗИЙ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИДА

11, 12 ИЮЛДА (кураш майдонида)

ҚЎҚОНЛИК ЁШ ХУШОВОЗ ХОНАНДА **НАЗИРЖОН НАЗАРОВ**

МАРҒИЛОНЛИК СЕВИМЛИ ХОНАНДАЛАР ОПА-СИНГИЛ **ДИЛОРОМХОН ВА РИСОЛАХОН ЗОКИРОВАЛАР**

ТОШКЕНТЛИК ХОНАНДАЛАР **Хожиакбар ҲАМИДОВ, Шомурод ФАРМОНОВ, Рустамжон ХОЛИҚОВЛАР,**

ИШТИРОКИДА

КАТТА КОНЦЕРТ

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССР «ГЛАВНЕФТЕСНАБСБЫТ»

барча индивидуал транспорт эгаларига маълум қиладики

РЕСПУБЛИКАНИНГ АВТОЗАПРАВКА СТАНЦИЯЛАРИДА НЕФТЬ МАҲСУЛОТЛАРИНИ НАҚД ПУЛГА СОТИШ ҚАТЪИЯН ТАҚИҚЛАНАДИ

автозаправка станцияларидан ёнилғи — ёғ маҳсулотлари фақат барча нефть базаларида жорий қилинган сотув бўйича, бозор фондидан олдин тўланган талон орқали берилади

Тошкент шаҳрида эса автозаправка станцияси бошқармаси (Хоразм кўчаси, 22 уй, Телефон: 31-04-49) ва «Главнефтеснабсбыт»нинг автозаправка бўлими (Огородний кўчаси, 14 уй. Телефон 35-42-24) томонидан берилади.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг совхозлар бош бошқармаси ва «ЎЗГЛАВКАРАКУЛЬ» қоракўлчилик совхозлари бош бошқармаси

1 ИЮЛДА

ТУГАТИЛГАН

барча даъволар 20 июлгача тугатиш комиссияси томонидан қабул қилинади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 333793, Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, 337221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455, Халқаро ҳаёт — 337221, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 331216. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333353. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85, Бухоро 3—31—43, Қарши —38—42, Нукус —42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Урганч 34—55, Гулистон —22—09.